

Iskra

46

V novo leto

Leto, ki je pred nami, zagotovo ne bo ni ti prelomno, ni ti zgodovinsko, ni ti ne vem še kakšno novo leto, a bo vendar glede Iskre, vsekakor po svoje pomembno. Naloge, ki smo si jih pravkar v Iskri kot celoti zastavili, so vsekakor naloge, ki jih bomo morali izpolnjevati in uresničevati zgolj sami in to v okviru danih pogojev gospodarjenja in življenja, opirajoč se predvsem in izključno na lastne sile.

In te naloge, ki so uresničljive in hkrati nujno potrebne pa so nova organiziranost Iskre, ki naj bi omogočila njeno večjo fleksibilnost in možnost prilagajanja domačim in svetovnim tehnološkim, tržnim in gospodarskim tokovom. Na drugem mestu je problem zaposlovanja v Iskri, ki ne sme biti prihodnje leto tako sorazmerno visoko kot doslej, čeprav bo seveda zaposlovanje novih visoko strokovnih kadrov še vedno ena izmed prioritetnih nalog, ne samo v prihodnjem letu, temveč tudi v daljšem obdobju. In tretjič, razčistiti bo treba z investicijami in investirati le tam in tako, da bodo investicije prinesle tehnološki napredek in preskok, s tem pa novo proizvodnjo, ki jo terja v svetu nova, informacijska doba, v katero se moramo čim prej intenzivno in aktivno vključiti, sicer bo vlak napredka in razvoja odpeljal mimo nas in brez nas.

Vse te tri naloge so uresničljive, izvedljive in so tudi zelo konkretne. Njihova uresničitve pa je, kot dobro vemo, odvisna izključno od nas samih in nikakršnih vzrokov ni, da bi se ob tem izgovarjali na zunanje vzroke, pogoje in razmere. In Iskra ima v sebi dovolj moči, da bo vse to zmogla v prihodnjem, 1987 letu.

D. Ž.

**Srečno in uspešno novo leto 1987
vam želijo samoupravni in poslovodni
organi, družbenopolitične organizacije
SOZD Iskra ter uredništvo glasila Iskra**

Deseta seja predsedstva KOS SOZD Iskra

Nova pravila za organiziranje KOS

Na petkovi seji predsedstva KOS SOZD Iskra so se delegati že v uvodu dogovorili o letnih konferencah sindikata po posameznih delovnih organizacijah, ki so ponekod že bila, v glavnem pa se bodo člani sindikata srečali januarja in februarja. Nato so razpravljali o novih pravilih organiziranja sindikalnih osnovnih organizacij, ki so bila sprejeta že na kongresu. Tako bodo tudi pripravili osnutek pravil za delo in organizacijo KOS, ki naj bi bila v bodoče nekoliko drugačna. Tako bi enkrat letno sklicali sejo predsednikov s sindikalnih osnovnih organizacij, kjer bi celovito ocenili delo KOS. Zožili bi tudi število članov v KOS, ker zaradi vse večjega števila delovnih organizacij v SOZD Iskra prihaja do problemov pri sklepčnosti na sindikalnem predsedstvu. Poleg tega pa bi razširili delovanje z ustanovitvijo nekaterih komisij za določena področja. V razpravi je bilo tudi predlagano, da bi na ravni SOZD pripravili seminarje za nove sindikalne predsednike, namesto dose-danje prakse, ko so bili seminarji v okviru občinskega sindikata.

V nadaljevanju seje so člani predsedstva predlagali člane odbora za pripravo in organizacijo letošnjega dneva Iskre — dneva borca. Letošnji organizator proslave bo Iskra Delta.

Bešeda je tekla tudi o aktivnostih v republiškem odboru sindikata elektrokovinske industrije, ki se po večini ukvarja s kovinsko predelovalno komisijo, premalo pa z elektro in elektronsko. Zato je že Iskra Telematika dala predlog KOS, da bi bil le-ta pobudnik ustanovitve republiškega odbora za elektro industrijo in računalništvo. Ker to ni mogoče, so člani predsedstva predlagali, da odbor razdelijo na dva pododborna: za kovinsko-predelovalno industrijo in elektro in elektronsko industrijo. V zadnjem bi tudi Iskra morala sodelovati z bolj perspektivnimi programi.

Iskrini sindikalisti so se na seji seznanili tudi s spremembami Zakona o združenem delu. Predvsem so bile omenjene spremembe in dopolnitve, ki se nanašajo na možnosti ustanovitvečasne skupnosti pa, da so možne programske skupnosti, kot pravni subjekti, da poslovodni organ ne koordinira poslovanja delovne organizacije ampak vodi poslovanje in, da ima celovita organizacija vpliv pri imenovanju direktorjev temeljnih organizacij. Zanimivi so tudi predlogi in dopolnitve pri samoupravnem odločanju v delovni organizaciji. Tako bi se zmanjšalo število vprašanj, o katerih se odloča z referenčnim. Nekaj bi jih prenesli v pristojnost delavskega

sveta, nekaj pa na zbor delavcev. Referendum pa bi lahko ponovili v šestdesetih dneh. Tudi odločanje s soglasjem na delavskih svetih bi bilo le pri vprašanih, kjer bi šlo za neodtujljive pravice delavcev, drugače pa bi delegati odločali z večino glasov.

Predlog je tudi, da bi imperativni mandat delegatov omejili na manj primerov, ker le ta nemalokrat ovira sprejem pomembnih odločitev.

Na seji predsedstva so člani seznanili z dnevnim redom zasedanja delavskega sveta SOZD pa z novostmi pobude Biroja za industrijski inženiring, da bi se izločil iz DO ZORIN in z Iskrinimi preoračitelji pri posameznih kazalcih delitve dohodka in osebnih dohodkov.

vž

4. zasedanje delavskega sveta SOZD Iskra

Še pet novih delovnih organizacij

V Iskri je prenehala obstajati DO Široka potrošnja, iz njenih temeljnih organizacij pa so organizirali delovne in sicer DO Elektromotorji v Železnikih, DO Videomatika v Ljubljani, DO Elektroakustika v Sežani, DO Antene na Vrhniki in DO Rotacijski sistemi v Idriji. Naziv te, slednje DO bodo verjetno še spremenili. Delavski svet celotne sestavljene organizacije se je strinjal s spremembami v Široki potrošnji, na zasedanju pa smo slišali tudi nekaj drugačnih predlogov, kot na primer tistega iz Semiča, kjer menimo, da bi lahko iz Široke potrošnje nastali samo dve delovni organizaciji, ki bi zaokrožili dejavnosti elektromotorske proizvodnje ter zabavne elektronike.

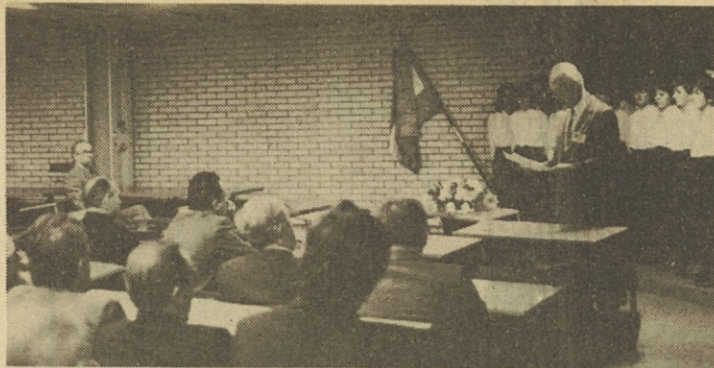
V okviru obsežnega dnevnega reda je začel delavski svet SOZD Iskra v sedanjih sestavi svojo 4. in hkrati tudi zadnje zasedanje v tem letu z analizo izvajanja sklepov prejšnje seje. Sledila je informacija o poteku priprav Letnega programa Iskre za prihodnje leto. Delegati so ugotovili, da žal v Iskri tudi letos zamujamo s sprejemanjem tega programa. Trenutno je v fazi strokovnega oblikovanja, dokončno ga bodo strokovno uskladili v prvi polovici januarja, nato pa ga bodo dali v javno razpravo. Plan za prihodnje leto bomo predvidoma sprejemali v drugi polovici februarja, delegati pa so na seji sklepali o načinih financiranja dejavnosti skupnega pomena do sprejema tega dokumenta.

Predlog za podaljšanje roka vračila odobrenega sanacijskega posojila sežanski Elektroakustiki je bil tudi na tej seji. DS SOZD Iskra. Delegati so se odločili, da temu kolektivu podaljšajo sanacijski kredit v višini nekaj na 55 milijonov dinarjev do 30. aprila prihodnjelito.

Kot smo že v uvodu zapisali, je bilo na zasedanju podano tudi poročilo o spremembah v DO Široka potrošnja, torej o razdelitvi te delovne organizacije na pet novih. Delegati so po informaciji sprejeli sklep o pristopu novih DO v SOZD Iskra.

Cranex A. G. Zürich bo še nadalje opravljala dejavnost holding podjetja za Iskrino inozemsko mrežo; namestočasne ga bo Iskra ustanovila v Pekingu stalno predstavništvo; Iskra France bo z leasing pogodbo nabavila poslovne prostore v Parizu; Iskra bo povečala kapital v firmi Turktelekom v Istanbulu; Iskra Delta bo kupila za potrebe računalniškega šolskega centra za izobraževanje tujcev hotel Korotan v kraju Sekira ob Vrbskem jezeru na avstrijskem Koroškem.

To je nekaj sklepov, ki so jih sprejeli delegati iz Iskrinih delovnih organizacij na predlog Poslovnega sveta ZT skupnosti SOZD Iskra. Ker bomo sklepe 4. zaseda-

Iskrini borci počastili dan JLA

Devetnajstega decembra so v mali dvorani pritličja Poslovnega centra Iskre počastili dan Jugoslovanske ljudske armade tudi Iskrini borci. Vsakoletno tradicionalno srečanje so pripravili aktivni ZZZB NOV Iskre.

Med kulturnim programom, kjer je sodeloval mešani pevski zbor Iskre Commerce in kitaristka, je Iskrinim borcem spregovoril Julij Novljan. Seznanil jih je s trenutnim gospodarskim položajem celotne Iskre in pozval borce k še aktivnejšemu sodelovanju z Iskro.

Ob koncu srečanja pa so nekateri borci prejeli knjižne darila, ki jih poklanjajo borčevski aktivni ob vsakem petletnem jubileju.

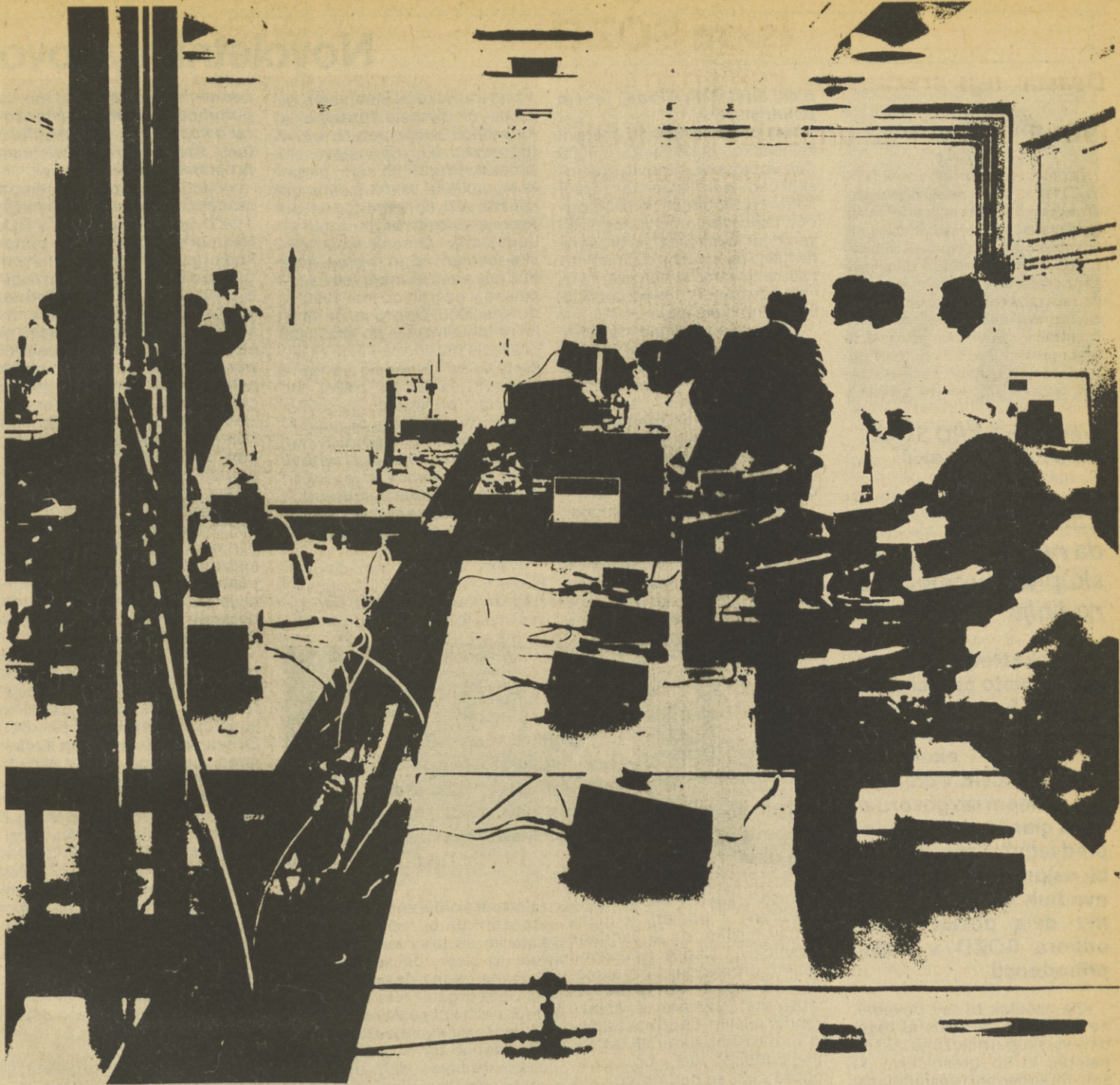
vž

nja DS SOZD Iskra in obrazložitve objavili v našem tedniku, se tokrat ob teh vprašanih ne bi zadrževali, v zvezi s sklepanjem o ugotovitvah 15. konferencetrženja, ki je bila pred nedavnim na Brdu pri Kranju pa naj zapišemo, da je bilo, tako v gradivu za sejo delavskega sveta, kot tudi v našem tedniku pod točko g. pomotoma v alinejah zapisanih nekaj naslovov delovnih gradiv, ki ne sodijo tja in motijo smisel.

V okviru obsežnega dnevnega reda so se delegati odločili tudi za revalorizacijo združenih sredstev SOZD za uredničevanje prioritarnih investicij za čas črpanja do začetka vračanja, nadalje za vračilo nadomestil — obresti združenih sredstev za strateške razvojne programe in sredstev rezervnega sklada SOZD Iskra, odobrili so tudi nevrtačljiva sredstva za sofinanciranje naloge Standardizacija orodja — II. faza v Kibernetiki, izredno pomemben sklep tega zasedanja pa je bil tudi o oblikovanju Centra za družbeno-institucionalno informiranje v SOZD Iskra. Ta center bo deloval kot nekevrste interna informacijska »agencija«, pri tem pa ne gre za nek nov subjekt, pač pa za funkcionalno povezavo in dopolnitev že obstoječih informacijskih tokov in aktivnosti v Iskrinem sistemu. Gre za usklajeno in sistematično povezavo tehle dejavnosti: področja za stike z javnostjo Poslovnega odbora SOZD, sekretariata DPO SOZD, glasila Iskra in glasil DO, službe za institucionalno komuniciranje v Marketingu Iskre Commerce ter tajništva samoupravnih organov SOZD Iskra.

Na tem zadnjem zasedanju v tem letu so delegati na predlog Iskrinega sindikata imenovali tudi Odbor za pripravo dneva Iskre — dneva borca. Kot je znano, bo to tradicionalno Iskrino praznovanje prihodnje leto organizirala Iskra Delta. Odbor za pripravo vodi predsednik KPO SOZD Iskra Franc Šifkovič.

Lado Drobež

Na 4., 5. in 6. strani:

*Novoletni razgovor
s Francem Šifkovičem*

***Zato smo tu, da marsikaj
čimprej skupno
spremenimo na bolje***

Predsednik KPO SOZD Iskra Franc Šifkovič

Zato smo tu, da marsikaj čimprej skupno spremenimo na bolje

Poteka tretji mesec, odkar je mesto predsednika poslovnega odbora SOZD Iskra prevzel diplomirani ekonomist Franc Šifkovič. V daljšem, novoletnem razgovoru za naše glasilo, smo novega predsednika zaprosili, naj bi najprej povedal nekaj uvodnih besed o programu dela poslovnega odbora SOZD v bližnji prihodnosti.

»Za začetek bi rad povedal, da sem predvsem pristaš tega, da si vsi skupaj naložimo takšne naloge, ki so uresničljive, ki smo jih sposobni uresničiti vsaj 70 — 80%. Običajno je tako, da si zastavljamo zelo visoke cilje, potem pa žalostno in demoralizirano ugotovljamo, da smo cilje uresničili samo od 10 do 20%, ali pa sploh ne. Mislim, da moramo biti realisti in si zastaviti naloge, ki so nekaj odstotkov nad našimi možnostimi. Tudi v Iskri bi morali delati po tem sistemu, ker je tako veliko bolje. Bolje je, da delavski svet ob koncu leta ugotovi, da je bila uresničena večina njegovih sklepov, kot pa da ugotovi, to velja tudi za poslovodne delavce in vodstva naših delovnih organizacij, da večina nalog ni bila uresničena iz takšnih ali drugačnih vzrokov in razlogov.«

Trenutno je v ospredju ne samo vašega razmišljanja, temveč razmišljanja celotne Iskre in tudi širše, predvsem strateška usmeritev Iskre, oziroma

njeni strateški cilji zdaj, jutri in pojutrišnjem?

»Na prvo mesto bi tu postavil življensko eksistenco 35.000 delavcev Iskre, njihovih družinskih članov in seveda tak razvoj Iskre v prihodnosti, ki bi omogočil novo, racionalno zaposlovanje ter takšno rast, ki bi zagotavljala tej družbi, učinkovito zadovoljevanje svojih potreb in vključevanje v mednarodno blagovno menjavo.

Iskra je ena izmed nosilcev razvoja naše republike in tudi Jugoslavije, to pa pomeni, da si mora Iskra z vsemi silami prizadevati, da bi uveljavila novo, sodobno tehnologijo. Iskra je zagotovo zadnja, ki si lahko privoščijo vztrajanje na nekaterih programih, ki so tehnološko zastareli.

Naslednja strateška naloga, ki jo je sprejel naš delavski svet, je nedvomno vključitev v mednarodno blagovno menjavo, kjer smo si cilj postavili zelo visoko. Načrtujemo 50% prodaje naše proizvodnje v in-

ozemstvo, kar je visok cilj tudi v primerjavi z podjetji v tujini, čeprav mislim, da je vendarle uresničljiv. Danes izvažamo tretjino proizvodnje, časa imamo še nekaj, ne glede na zaostrene razmere v državi. Vendar mislim, da bo naša država morala kakorkoli že, izvoznike podpirati tudi v bodoče in morda celo še mnogo bolj kot doslej.

Naslednja strateška zadeva v tem trenutku je, da Iskra nikakor ne more biti le seštevek 21 delovnih organizacij, oz. 109 temeljnih organizacij, ampak mora biti sistem, ki so ga ustanovile njene delovne organizacije. V teh tednih sem slišal dilemo, češ, ali sistem gradijo delovne organizacije ali pa delovne organizacije gradi sistem? Mislim, da so naše temeljne in delovne organizacije ustanovile sistem Iskra zato, da bi lažje in učinkoviteje opravljale nekatere svoje funkcije, za katere so same premajhne. Oziroma bi bilo to neracionalno: To je moj pogled na to dilemo, ki pa je po mojem mnenju sploh ni.

Dalje mora biti Iskra veliko bolj prožna organizacija in veliko manj zaprt sistem kot Iskra

v tem trenutku je. Sami veste, da Iskra ni resneje posegla s katerokoli svojo potezo niti v jugoslovanski, niti v slovenski prostor. Prepričan sem, da takšna politika Iskra izolira od družbe, od konkurence in od razvoja drugih organizacij v Jugoslaviji. Omenjene strateške usmeritve in opredelitve ima Iskra več ali manj vse že zapisane v načrtih do leta 1990 in do leta 2000. Dobro je, da se je Iskra lotila razvoja do leta 2000 kot svoje prognoze, ker je za takšen kolos kot je Iskra prognoziranje samo za nekaj let vnaprej prekratko časovno obdobje. **Z doslej povedanimi spoznanji in ugotovitvami prehajava že pravzaprav na prvi sveženj problemov, ki je v Iskri ni hiši morda v tem trenutku najbolj pereč, to pa sta samoupravnost in poslovna organiziranost našega sistema.**

»Vem, da se o tem delovni ljudje v DO in TOZD pogovarjajo že kar nekaj časa, leto ali več in da je Iskra o tem organizi-

rala tudi konferenco v Poreču. Opozoril pa bi rad na pojav, s katerim se prav tako srečujemo, in sicer, da so nekatera delovna okolja danes obsedena od reorganizacij, tako samoupravnih kot poslovnih in da le od tega pričakujejo izboljšanje tehnologije ter povečanje izvoza, ureditev vseh mogočih problemov, razmer in podobno. Mislim, da je to realno samo v nekaterih primerih, drugače pa to ni realno in iluzija je, da si bomo izboljšali materialno osnovo, osebne dohodke ter povečali izvoz le s samoupravno ali poslovno reorganizacijo. To pa seveda ne pomeni, da Iskra ne sme dopolniti svoje samoupravne in poslovne organizacije, kajti Iskra je danes skoraj taka kot je bila že leta 1975 in v tem času ni storila nobene bistvene spremembe, razen nekaterih popravkov znotraj posamičnih delov njenih delovnih organizacij.«

O reorganizaciji oz. prestrukturiranju Iskre govorimo že kar lep čas, o tem imamo cel kup gradiva, sklicali smo že nešteto sestankov na vseh ravneh, vendar stvari v tem smislu nismo bistveno premaknili naprej,

čeprav vsi čutimo, da bo tu potrebno le storiti odločilne korake naprej. Kaj torej menite o tem, trenutno zares vitalnem problemu Iskre kot celote?

»V tem trenutku sesočamo s tendenco, da kar nekaj naših TOZD poskuša prerasti v DO. Ne morem zanikati, da ponekod organska rast temeljnih organizacij ne terja reorganizacije — preoblikovanja forme, vendar pa mislim, da večina naših temeljnih organizacij ni sposobna živeti kot samostojni poslovni subjekt. Sprememba zakona o združenem delu bo še bolj začrtala mejo med temeljno organizacijo združenega dela kot samoupravno celico, kjer sprejemajo samoupravne odločitve predvsem o pogojih in rezultatih dela in delovno organizacijo kot samostojnim poslovnim subjektom. Prepričan sem, da Iskra nima dovolj kadrov in znanja, da bi že danes učinkovito prešla z 21 delovnih organizacij kar na recimo 40 delovnih organizacij. Tendence pa so danes takšne.

Ob vsem tem se mi zdi pametno, da bi za šest mesecev vendarle odložili kake večje reorganizacije, razen tistih, ki so že opravljene kot n. pr. v DO Široka potrošnja. Zbrati se namreč moramo in zastaviti koncept organiziranosti ter se dokončno zmeniti, kakšno Iskra si želimo. Dokončno se tega zdaj še nismo zmenili. Na drugi strani pa je tudi res, da je v desetih letih nekaj naših TOZD doseglo takšen vzpon, rast in izvoz ter se kadrovsko tako okrepilo, da je preraščanje temeljne organizacije v delovno organizacijo — posebej še, če je le-ta lokacijsko nekoliko oddaljena, normalno in nima nobenega smisla iz tega delati velik problem. Seveda pa to nikakor ne velja za vse.

Število delovnih organizacij zahteva drugačno organiziranost. O tem je bilo govora že na poreški konferenci, na delavskem svetu in o tem je razpravljaval v zadnjih tednih tudi naš poslovni odbor. Koncept organiziranosti je narejen in v strokovno preverjanje ga bo možno dati že januarja 1987. Potem, ko se bomo pomenili na ključnih točkah, bomo organizirali temeljito in široko javno razpravo o tem, kakšno Iskra si želimo imeti v bodoče, pri čemer bo uresničenje tega terjalo verjetno kar nekaj let.

V tej zvezi bi rad dodal še to, da si pri tem nikakor ne predstavljamo, da je možno stvari postaviti v trenutku na glavo in pri tem upoštevati vse mogoče posamične poglede, ki so morda v svojem parcialnem gledanju utemeljeni. Iskra je prevelik in preveč razvit sistem, da bi ga bilo možno spremeniti kar čez

noč. Možen je samo sistematičen in konceptualen pristop s trdim delom skozi daljše časovno obdobje. Tako se za zdaj večina nagiba k temu, da bi šli v programske skupnosti, da bi organizirali interesne delovne organizacije po določenih kriterijih, v programske skupnosti torej, na katere naj bi prenesli večino funkcij, vendarle je postopoma in skozi daljše časovno obdobje. Z enega samega mesta ni možno strokovno obdelovati takšno množico delovnih organizacij. Razlog, ki govori za to, da je takšne programske poslovne skupnosti potrebno oblikovati, je tudi v tem, da si Iskra začela konkurirati sama znotraj sebe, da si začenja konkurirati v Jugoslaviji in tudi v inozemstvu. To je veliko razmetavanje sil in si ga v bodoče ne moremo več privoščiti.

Nimamo ne dovolj denarja ne kadrov, da bi podvajali proizvodne programe, kar delamo danes in da bi si konkurirali tako znotraj Jugoslavije kot celo v inozemstvu. Temu se bomo morali v bodoče ostro upreti in nič več pokimati vsakemu projektu, nič več dati soglasja vsaki ideji, tudi če je podprta z lastnim denarjem. Denar je naš, skupen, in če bo šel v program, ki ga izvaja že nekdo drug, potem družbenega sogasja, ne more dobiti.

Rast in napredek slehernega gospodarskega subjekta pa sta seveda v prvi vrsti odvisna od investicij in to, razumljivo, od pametnih, premišljenih in učinkovitih investicij. Žal nam jugoslovanska praksa investicij kaže prav nasprotno podobo — od neučinkovitosti, nedodelanosti vse tja do zgrešenih investicij. Kakšen je vaš pogled na ta problem, ki je za Iskra, to vidimo in čutimo danes, usodnega pomena za njeno nadaljnjo rast in uspešen razvoj danes in v prihodnje.

»Poslovodni odbor se bo kot ene izmed svojih prvih konkretnih nalog lotil investicijskega problema in predlagal delovnim organizacijam, njihovim strokovnim timom in kasneje, v končni fazi, tudi delavskemu svetu SOZD, kriterije za presojo investicij v Iskri in to kriterije, po katerih se bomo ravnali in na podlagi katerih se bo tudi moč opredeliti. Danes se ni moč opredeliti za nobeno investicijo in reči, da je dobra. Sicer imamo kriterije, ki pa so žal zelo različni in ohlapni. Poslovodni odbor bo zato predlagal, naj ti kriteriji postanejo organizacijski predpis, mimo katerega ne bo mogla iti nobena investicija. Če investicija ne bo skladna s kriteriji, ki bodo skupno dogovorjeni, potem pa te investicije ne more priti. Jasno pa je, da bomo morali ob tem požreti marsikaj še za nazaj, saj je že začete investicije nemogoče kar čez noč presekati. V naprej pa si bomo postavili kriterije, ki jih bomo strokovno preverili in predlagali in bodo, kot sem že rekel, postali naš organizacijski predpis.

Naslednje, kar je tudi v tesni

zvezi z investicijami, so Iskrine bilance. Ob tem moram ugotoviti, da Iskrina finančna situacija ni najbolj bleščeča. Znotraj bilance je še veliko odprtih fiktivnih zadev. Jasno je, da Iskra ne more iti mimo dogajanj v družbi in tudi ni nikoli šla. Obnašala se je podobno kot večina drugih gospodarskih subjektov. Vendar bomo morali tudi tu postopno zaostrovati položaj, ker imamo danes delovne organizacije z zelo majhnim deležem svojih sredstev, celo pod 10%. Zelo težko si predstavljam, kako je možno delati, investirati in zagotavljati obratna sredstva tako majhnim lastnim kapitalom.

Vidimo, kako se razmere zaostrujejo tudi v državi in vsi skupaj veliko pričakujemo od ekonomske politike v prihodnjem letu. Vprašanje je, koliko se bo tega uresničilo, vendarle pa mora Iskra v sebi zgraditi svoj sistem, svoje kriterije in svoje zahteve.

Finančna konsolidacija je program za daljše obdobje, dlje kot do leta 1990. Prepričan sem, da smo sposobni povečati udeležbo lastnih sredstev zelo nizkega odstotka 16% vsaj na republiško poprečje.

Poleg investicij, sedanjih in bodočih, so prav kadri tisto, ki v danem, dramatičnem trenutku našega časa pomenijo vse — najdragocenejšo podlago za ustvarjalnost, povečanje proizvodnje, za nove izdelke in s tem tudi za konkurenčnost doma in v svetu. In prav kadrom ter zaposlovanju v Iskri boste

zagotovo namenili vso pozornost in prednost, kajti izdelke ustvarjajo ljudje in Iskra so končno ljudje, ne pa samo stroji in izdelki.

»O kadrih bi najprej rad spregovoril z vidika zaposlovanja. Vse stabilizacije v Evropi in po svetu izvajajo tako, da najprej odpustijo ogromno število delavcev (Avstrija, Francija, Nemčija). Mi ne moremo razmišljati o takšnih postopkih. Storit pa bomo morali nekaj drugega. Iskra danes namreč zaposluje po stopnji 2,6%. To je velika stopnja, če pri tem računamo naših 35.000 delavcev. Če pa dodamo še to, da je 2,6% pravzaprav povprečje in da nekateri zaposlujejo tudi po 3 do 4% in več, potem je to vsekakor ena izmed izrazitih šibkih točk Iskre. Tako množično ne smemo več zaposlovati, kar pa ne pomeni, da nismo dolžni skrbeti za razvoj, odpirati novih delovnih mest za mladino, prenašati dele naše proizvodnje v predele, kjer je še veliko ljudi, ki iščejo zaposlitev. In neprestano izboljševati kvalifikacijske strukture.

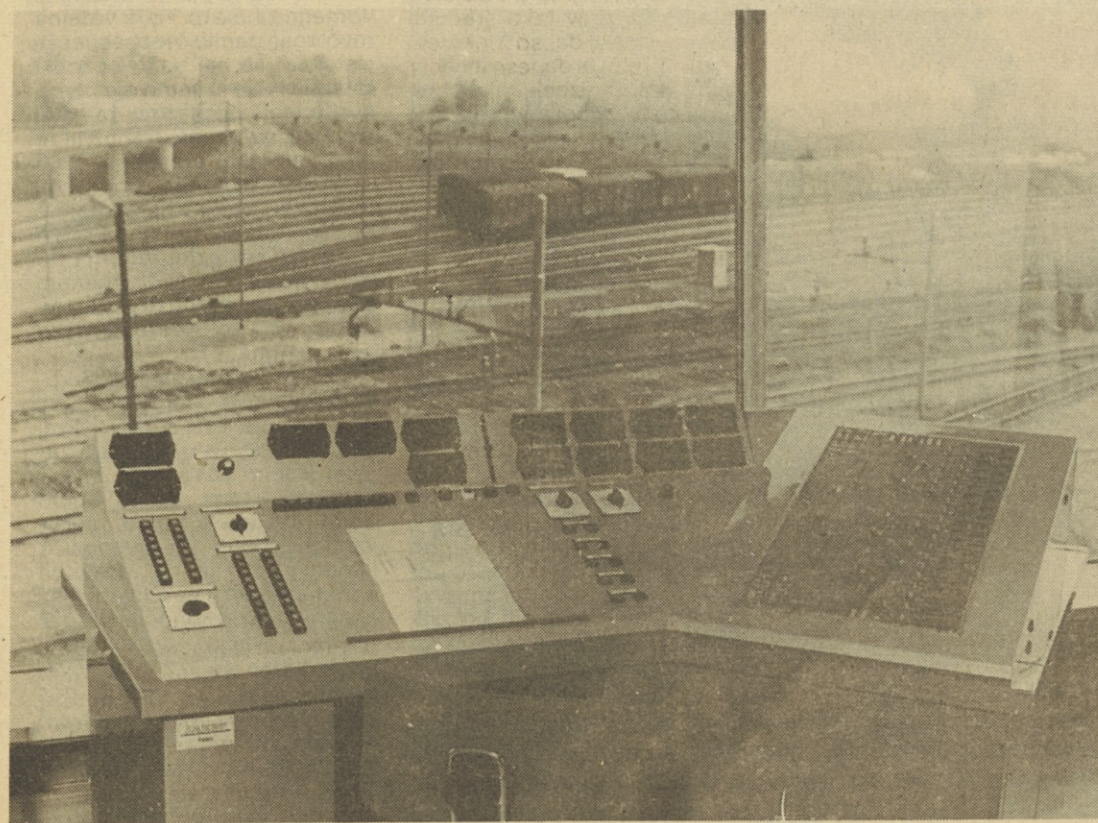
V zvezi z zaposlovanjem in kadri bi povedal še to, da moramo bolj pospešiti izobraževanje v sami naši hiši in ustvariti možnosti za to. Danes imamo v Iskri 7% delavcev z visoko izobrazbo in 40 doktorjev znanosti. To je za Iskra zelo malo.

Skratka, izvršiti bomo morali pritisk znotraj na izobraževanje in našim sposobnim ljudem omogočiti, da se bodo izobraževali ob delu. Znotraj 35.000 delavcev imamo nič koliko sposobnih ljudi, ki bi se želeli izobraževati in pridobivati tako funkcionalna kot formalna znanja.

V zvezi s kadri še to — Iskra bomo morala razmišljati tudi o tem, da bo vključevala v svoje vrste ljudi, ki imajo znanje, pa naj so kjerkoli v naši državi. Sem pa proti temu, da vsakega strokovnjaka, ki ga potrebujemo, zaposlimo do njegove upokojitve. Tukaj smo zelo togi in zaprti, kot je tudi res, da so pri tem tako togi tudi naši samoupravni akti. Noben zakon nam ne prepoveduje, da bi ne smeli odpirati delovnih mest za projekte, za določene naloge ter zanje poiskati ljudi kjerkoli.

Nič manj pomembni del življenja in rasti Iskre ni tudi samoupravljanje, oziroma samoupravna organiziranost in akti, ki usmerjajo in oblikujejo samoupravljanje. To ni samo občutljiva, temveč tudi še kako pomembna tema, o kateri veliko govorimo in razpravljamo. Kaj menite o tem segmentu, konkretno o problemih samoupravljanja v Iskri kot celoti in v njenih posameznih delih?

»S poslovanjem so seveda

Novoletni razgovor

tesno povezani tudi samoupravni akti. Naša država je obsedena od samoupravnih aktov. Imamo jih skoraj 3 milijone v vsej državi in to je nemogoča gora papirja z nemogočimi postopki. Že nekajkrat sem slišal, da ima Iskra tako zapleteno notranjo zakonodajo, ki je še bolj komplicirana od državne zakonodaje. Zato moramo biti na tem področju prožnejši in napisati v naše akte tisto, kar je značilno za Iskro in kar nam bo omogočilo, da bomo lahko normalno delali in sprejemali poslovne odločitve.

Osebo sem zelo proti institutu konsenza — v delovnih organizacijah in SOZD, kajti to ni konsenz, temveč blokada sistema, saj sami vidimo — delavski svet sprejme nek sklep in zadolži nekoga za izvršitev naloge. Naloga je enostavna in izvedljiva v desetih dneh. Potem pa nekdo reče »ne« in se izvršitev naloge razvleče na celo leto.

Nemogoče je, da naj bi en sam, neznaten delček zablokiral 35.000 ljudi! To se upira zdravi pameti. Vse to pa nima nič z samoupravljanjem, daleč od tega. Sam zdaj vidim, da imamo v Iskri veliko blokad. Ko sem pregledal vse naše sklepe, sem ugotovil, da je vrsta sklepov neuresničljivih zato, ker je pač nekdo rekel »ne«. To je vsekakor nemogoča situacija, zato bomo morali spremeniti samoupravne akte.

Ko se bomo dogovorili, moramo omenjene zadeve postaviti drugače, če hočemo, da bomo postali resničen poslovni sistem in da si ne bomo metali polen pod noge ter tako onemogočali rast celotne Iskre. Temu se moramo ostro upreti.

Nehati se bomo morali bati drug drugega, češ, kaj bo storil ta, kaj oni? Preveč je sumničevanja in nezaupanja, kar ni prav. Imamo mehanizme, da lahko vsakega približno spravimo na skupni tir, kolikor je to prav zanj, tako finančno, moralno kot politično. Ekonomska politika v državi se bo zaostrovala, nikakor ne bo ohlapnejša in v Iskri moramo zato kot na prednejši od drugih tudi sami pomesti pred svojim pragom in ukrepati tako, da nam bo omogočeno učinkovito delo.

Zadnje čase je bilo slišati veliko ugotovitev o zaprtosti Iskre, njeni inertnosti, ne vključevanju v širši slovenski in jugoslovanski gospodarski prostor. Kaj menite vi o tem?

O zaprtosti Iskre pa bi dejal, da je Iskra dokaj zaprta in se slabo vključuje v jugoslovanski prostor. Soočamo se s tendencami, da bi se kdaj izmed nas rad celo odcepil. Dejstvo je, da konkurenca v Jugoslaviji raste zelo hitro in se zato Iskra zelo ostro

sooča z zapiranjem tržišč v Jugoslaviji. Na nekaterih segmentih so nekatere naše velike jugoslovanske elektronske delovne organizacije hitreje napredovale kot mi in da praktično Iskra, razen nekaj poslovnih stikov, nima strateškega sodelovanja z Ei Niš, z Rade Končarjem, z Energoinvestom, Pupinom itd. To pa ni dobro. Vsak izmed teh hoče delati vse. Ni še mehanizma, ki bi to preprečil. Pogledati bomo morali, kje imamo stične točke z Gorenjem. Za Slovenijo sta dva takšna kolosa, kot sta Iskra in Gorenje, prevelika, da bi se lahko podvajala tudi v svojem najmanjšem delu. To je nemogoče. Saj nimamo v Sloveniji denarja. Pogledati bomo morali, kaj se da racionalno skupaj uporabljati, kar pa še ne pomeni, da bi vse skupaj fizično združili.

Te stvari moramo videti — ne prestižno — in tam, kjer se nam zdi pametno, reči: »dobro, gremo skupaj«.

To bo sicer trajalo nekaj časa, vendar mimo te naloge v Sloveniji ne bomo mogli iti, pri tem pa gre tudi za ostalo slovensko elektroindustrijo. Koliko jo je pametno vključiti v našo hišo? Seveda le tako, če bodo naše programske poslovne skupnosti veliko prožnejše in odprteje, kot pa je danes.

Najin novoletni pogovor se bliža koncu. Z vašim prihodom na najodgovornejše mesto v Iskri je prišlo tudi do določenih sprememb, ki se že, ali pa se zagotovo bodo pokazale tako v bližnji kot tudi daljši prihodnosti. Ali bi tudi za konec o tem spregovorili malce osebneje, čeprav je bil že doslej najin razgovor v bistvu zelo oseben in direkten.

Vsaka sprememba vodstva se pozna v vsaki hiši, bodisi v delovni ali temeljni organizaciji, ali na občini, prav tako pa je tudi v SOZD Iskra. Mimo tega ne moremo iti. Koso bili tovariši iz SOZD Iskra pred časom pri meni, smo se pogovarjali o tem, če sem zainteresiran priti v Iskro. Med drugim sem se z njimi pogovarjal tudi o tem, da bi moral imeti možnost izbrati si ekipo, s katero bom delal. Zagotovili so mi, da je to urejeno in da je to tudi ena izmed akcij, v kateri naj bi bila Iskra za zgled drugim delovnim organizacijam. Pri tem pa gre tudi za nov, modernejši pristop k oblikovanju vodilne ekipe in k zagotavljanju kolektivnega vodenja. Prav zato sem tudi predlagal delavskemu svetu SOZD na zadnji seji, da razreši vse dosedanje člane poslovodnega odbora in jih imenuje za vršilce dolžnosti do končne ureditve in

oblikovanja poslovodnega odbora.

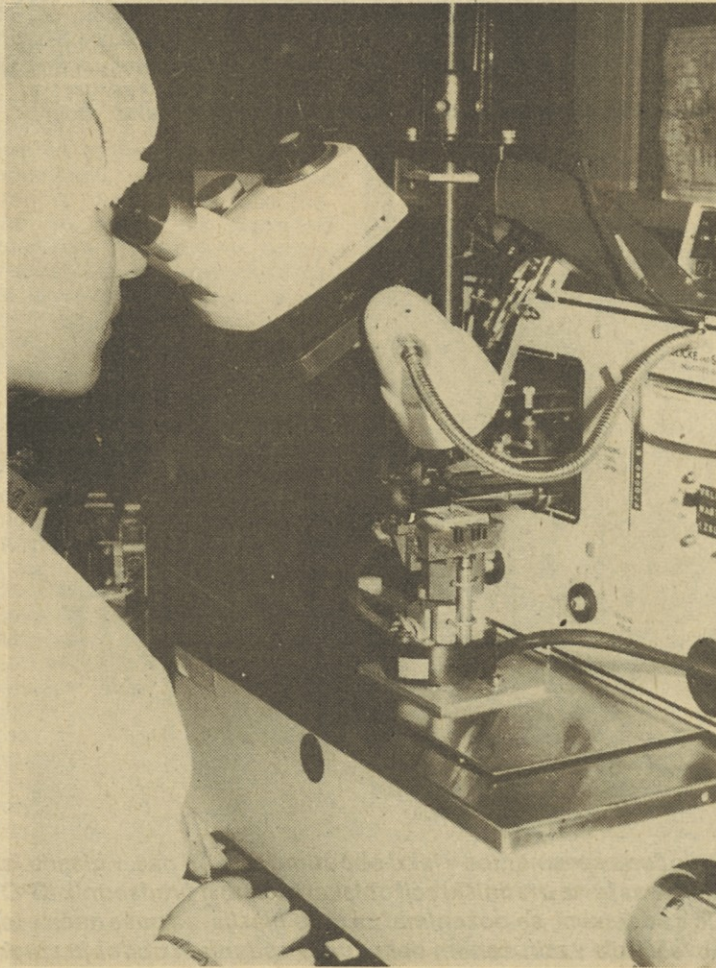
Ob začključku najinega razgovora pa bi rad še zagotovil, da bo Iskra imela svojo strategijo, da bo strokovno-ekonomsko gledano veliko strožja do sebe, tudi v zvezi z investicijami, ki so ključ razvoja in da bo imela svojo poslovno linijo. To pa ne pomeni kake čvrstejšje roke kot je bila doslej, to samo pomeni, da bomo skupaj izdelali kriterije in to ne jaz sam ali poslovodni odbor, temveč vsi skupaj. Strokovnjakov pa je v Iskri dovolj. Ko bodo kriteriji sprejeti pa jih bomo seveda dosledno spoštovali.

Za to pa ni odgovoren samo poslovodni odbor, ampak tudi delavski svet SOZD. Ne moremo si več samo kimati, ampak si moramo začrtati ostrejšo obdobje poslovnega reda, gledano z vidika ekonomije.

In prav tu moramo zaostri stvari, ne jaz niti poslovodni odbori, ampak vsi skupaj, sindikat, ZK, kar pa je seveda težko. Poslovodni odbor je imenovan za to, da zna reči tudi ne, ne pa se obnašati v skladu s tokom. Isto velja tudi zame. Prišel sem k vam zato, da bomo delali skupaj in tudi zato, da bom rekel ne, če se mi kaj ne bo zdelo pametno, ne glede na to, kako bo to dejstvo kdo sprejel. Sicer naše družbe nikakor ne bomo izvlekli iz njenih hudih problemov. Iskra mora v prihodnosti izvažati kar 50% svojih izdelkov, sicer bo morala zapreti tovarne, ljudi pa poslati, dobro vemo kam. Osebo se čutim odgovornega za vse to. To ni nobena revolucija, temveč jeto naša eksistenca. To naj bo linija in strategija Iskre in samo njo bomo spoštovali. Iskra zdaj žal drsi navzdol, saj to smo ugotovili že na konferenci o trženju, kajti njen izvoz stágnira že tri leta. Imamo pa nasprotno veliko ljudi, ki znajo delati. Potem zagotovo nekaj drugega ni v redu, v sistemu, ne v družbenem sistemu, ampak v sistemu Iskre. In zato smo končno tukaj, da to spremenimo.

Čisto na koncu pa bi rad izkoristil najin razgovor še za to, da bi vsem članom SOZD Iskra, delavcem in ustvarjalcem, zaželel srečno novo 1987. leto, v katerem, upam, da se bomo bolje razumeli, med seboj vzpodbujali in vsi stremeli k istemu, to je k takšnim spremembam v naši lastni hiši, ki nam bodo omogočile hitrejši razvoj, večjo proizvodnjo, modernejše izdelke in ne navsezadnje socialno varnost nas vseh in tudi širšega okolja,« je zaključil naš novoletni razgovor predsednik PO SOZD Iskra Franc Šifkovič.

Razgovor je pripravil D. Ž.

Kolegij sekretarjev DO SOZD Iskra

O novih zveznih zakonih

Iskrini sekretarji razpravljali o predlogih za izdajo novih zakonov. Kar nekaj jih je: predlogi za izdajo zakonov o celotnem prihodu in dohodku, o amortizaciji družbenih sredstev, o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela pa predlogi za izdajo zakonov o spremembah in dopolnitvah zakona o temeljih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije, o spremembah in dopolnitvah zakona o temeljih bančnega in kreditnega sistema in o spremembah in dopolnitvah zakona o zatiranju nelojalne konkurence in monopolnih sporazumov. Ob koncu seje, ki jo je vodil v.d. pomočnika predsednika KPO SOZD Iskra Pavle Gantar, na kratko pregledali novo gradivo o spremembah zakona o združenem delu.

Pri obravnavi vseh teh zakonov je v republiški skupščini sodeloval predstavnik sestavljene organizacije, poleg tega pa je imela Iskra tudi po posameznih skupščinskih odborih, ki so pripravljali predloge za svoje zakone, nove člane. Pa poglejmo kakšne so bile pripombe in predlogi pri sprejemanju dopolnitev zakonov.

Ker je znano, da pri nas množico zakonov prehitro sprejemamo in, da zaradi nedodelanosti nekateri zakoni ne obrodijo sadov, je Slovenija predla-

gala, da bi zakon o celotnem prihodu in dohodku še bolj poglobljeno obdelali, uvedli naj bi šestmesečno poskusno dobo in šele nato zakon tudi sprejeli. Če pa bi Zvezni izvršni svet vztrajal pri uvedbi zakona, ima naša republika pripravljene določene amandmaje k temu zakonu.

Tudi glede predloga za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o temeljih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije je imela slovenska delegacija tudi svoje pripombe. Predvsem zato, ker smo lani ta zakon nekako prehitro sprejeli in ker ta zakon za planiranje v letu 1987 nima odločujočega pomena, ga je treba dodelati, popraviti in prilagoditi. Če že tako poudarjamo, da morajo prevladovati zakonitosti trga, ne more biti planiranje direktivno, ampak mora biti plan

nedvomno usmerjevalen.

Pri predlogu za izdajo zakona o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela so novosti predvsem v tistem delu zakona, ki govori o sanacijskih postopkih. Tako bi poleg sedanjih razlogov za sanacijo potekal sanacijski postopek tudi v primeru nelikvidnosti. Banke ne bi več dajale OZD, ki poslujejo z izgubo, sanacijskih kreditov, ampak bi to storile samo prek sanatorjev. S predlogom zmanjšanja odgovornosti banke se Slovenija ne strinja. Novost je tudi ta, da bi v delovnih organizacijah, ki slabo gospodarijo, ustanovili sanacijske odbore, ki bi imeli določene pristojnosti. Predvsem pa je pomembno, da zakon še bolj izpostavlja vprašanje osebne odgovornosti za poslovanje.

Pri predlogu za izdajo zakona

o amortizaciji družbenih sredstev ni bistvenih sprememb glede organizacij združenega dela, tako tudi pri zakonu o zatiranju nelojalne konkurence in monopolnih sporazumov s tem, da gre za razširitev nekaterih konkretnih primerov monopolov in, da je treba ta zakon še dodelati.

In končno za zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o temeljih bančnega in kreditnega sistema predlagajo, naj ju sprejemo po rednem postopku z nekaterimi dopolnitvami. V nadaljevanju seje so Iskrini sekretarji razpravljali o novem gradivu o spremembah Zakona o združenem delu, kjer je Iskra vseskozi aktivno sodelovala. Tako so bili Iskrini predlogi tudi dobro upoštevani, kot so: do sedaj je bilo možno, da se lahko temeljna organizacija le sama izloči iz delovne organizacije, sedaj pa so predlagali, da jo lahko izločijo tudi ostale temeljne organizacije. Predlog je tudi, da je možno ustanoviti začasno delovno enoto, ki vsebuje elemente delovne organizacije. Tako ima tudi skupnost DO (programska skupnost) lastnost pravne osebe. Prav tako so spremembe tudi pri referendumu, imperativnem mandatu delegatov in pri imenovanju direktorjev temeljnih organizacij in funkciji poslovnega organa.

VZ

Sodelovanje Iskre s špansko firmo Metrega

Letos je preteklo 10 let uspešnega sodelovanja med Iskro in špansko firmo Metrega S. A. Na osnovi prodane licence za proizvodnjo enofaznih števcov je poslovni partner zgradil novo tovarno, v kateri vladata vzoren red in tehnološka disciplina.

Desetletno sodelovanje je bilo ocenjeno zelo visoko. Iskrinim delavcem se je zahvalil direktor firme Metrega S. A. g. Bosch, posebno delavcem TOZD Števci za zgledno podporo.

Tudi srečanje pri predsedniku vlade pokrajine Katalonije, s katero ima SR Slovenija tesne in prijateljske stike, je potrdilo pravilnost Iskrine usmeritve.

Ob obisku so 9. decembra 1986 podpisali pogodbo o nadaljnjem sodelovanju. Podpisu so prisostvovali direktor firme Metrega S. A. g. Bosch s sodelavci, s strani Iskre pa predsednik SOZD Franc Šifkovič, glavni direktor IC Janez Vipotnik ter glavni direktor Kibernetike Peter Kobal s sodelavci.

Določene spremembe v Iskrli občutimo tudi pri nas, v glasilu Iskra. V teh predprazničnih dneh nas je na uredniški seji obiskal tudi novi predsednik KPO SOZD Iskra Franc Šifkovič s sodelavci, se pozanimal za delo glasila, za naše načrte ter opozoril na velik pomen obveščanja v združenem delu, tudi v sedanjem obdobju sprememb v Iskrli. (Foto LD)

Iskra Commerce: »Tržni impulsi moramo pripeljati v razvoj!«

»Ena izmed najpomembnejših nalog Iskre Commerce v vseh teh letih je bila tudi v tem, da je združevala celoten Iskrin sistem in njegov poslovni proces, poleg njene osnovne, to je tržne funkcije pa je bila zaradi povezanosti s svetom tudi prenašalec novih tehnologij v Iskro. Ta vloga Iskre Commerce se mora v sedanjem procesu prestrukturiranja Iskrine proizvodnje še okrepiti, sama IC pa mora v prihodnje postati organizator trženja, postati mora trg, produkte pa bodo tržili tisti, ki jih poznajo. IC bo morala tudi v prihodnje ocenjevati potrebe Iskrinih tovarn, svojo organizacijsko obliko pa prilagajati tem potrebam.«

To so besede v.d. člana KPO SOZD Iskra Ilija Mediča med zdaj že tradicionalnim delovnim obiskom poslovnih, samoupravnih in družbeno-političnih delavcev z ravni SOZD Iskra v neki Iskrini delovni oz. temeljni organizaciji. Tokrat je bila to Iskra Commerce, torej tržna delovna organizacija skupnega pomena za vso Iskro.

Gostje so si v poslovni stavbi v Ljubljani najprej ogledali nekaj oddelkov IC, med njimi tudi Center za računalništvo, zatem pa so se sešli na pogovore s predstavniki tega kolektiva. Glavni direktor IC Janez Vipotnik jih je v uvodu seznanil z nekaterimi organizacijskimi podrobnostmi v delovanju Iskre Commerce. Pri tem je dal poudarek tistim spremembam v delovanju, ko se IC prilagaja tržnim spremembam, kot tudi željam Iskrine proizvodnje.

»Splošna ocena je, da je Iskrin poslovni položaj, tako na domačem, kot tujem tržišču v upadajo. Na izvoznih tržiščih se že desetletje pojavljamo s približno enako ponudbo, Iskrini izdelki so praktično isti le z rahlimi izboljšavami, ki pa ne omogočajo zelene rasti izvoza. Ob vsem tem smo na domala vseh izvoznih trgih prisotni z zelo majhnimi deleži od nekaj promil do odstotka. Rezultat pa je seveda slab ekonomski učinek. Po drugi strani postaja konkurenca vse močnejša tudi na domačem tržišču. Pred leti smo imeli v Jugoslaviji precejšnjo tehnološko prednost. Ta je precej skopnela, razen tega pa smo zdaj pogosto tudi za polovico dražji kot konkurenca. V Iskri bi se morali zavedati, da se vse naše prednosti zmanjšujejo,« je med predstavitvijo dela Iskre Commerce poudaril direktor Janez Vipotnik.

Predvidena realizacija Iskre Commerce v letu 1987

Tržno področje Jugoslavija: 53,8 milijard dinarjev
 Tržno področje razviti zahod? 100 milijonov dolarjev
 Tržno področje dežele v razvoju: 68 milijonov dolarjev
 Tržno področje SEV: 122 milijonov dolarjev
 Izvoz skupaj: 291 milijonov dolarjev
 Nabavna dejavnost: 145 milijard dinarjev
 Uvoz: 146 milijonov dolarjev
 Zastopanje tujih firm: 1,4 milijarde dinarjev
 Marketinške dejavnosti: 2,6 milijarde dinarjev

Delo nekaj več kot 1500 delavcev in delavcev v Iskri Commerce s gostom z ravni sestavljene organizacije predstavili poslovni, samoupravni in družbeno-politični delavci te tržne delovne organizacije skupnega pomena za vso Iskro.

V nadaljevanju se je dotaknil tudi enega izmed najbolj zgočih problemov v Iskri, ki ga tržniki še kako občutijo, to pa je »strahotno dolgo razdobje, ki ga v Iskri porabimo za uredništev ideje, od razvoja do končnega produkta, ustreznega za trženje.«

»V Iskri imamo primerljive in tehnološko napredne izdelke v fazi razvoja, toda konkurenca ima te izdelke že na tržišču. In tega časovnega tehnološkega zaostanka ne znamo nadoknaditi. Dosti zgovoren je primer z Iskrinim telefonom: razvili smo ga pred nekaj desetimi leti, še vedno pa ga nismo atestirali v ZDA, to je na tržišču, kjer takšnih aparatov kupijo vsako leto za 500 milijonov dolarjev.«

Direktor Vipotnik se je dotaknil tudi razpršenosti Iskrinega trženja. Iskra deluje zdaj na približno 80

poudaril, »smo v Iskri Commerce občutili že bistveno pred drugimi v Iskri. Značilna je bila zlasti široka potrošnja, ki je bila že vrsto let le skupek temeljnih organizacij, podobno pa je tudi z nekaterimi drugimi, čeprav imajo v vseh teh DO močne tržne skupine. V Iskri Commerce je ob tem prisotno razmišljanje, da sedanji okvir in spoznanja, ki združujejo Iskro, niso več prilagojeni, niti času, niti potrebam Iskre, zato menimo, da bo treba nameniti več pozornosti interesnemu povezovanju.«

Organiziranost Iskre Commerce:

Z letošnjim letom se je IC organizirala v enovito delovno organizacijo. Ima štiri tržna področja — Jugoslavija, Razviti zahod, Dežele v razvoju in SEV. Poleg teh so v IC tudi štiri dejavnosti — Nabavna, Zastopniška, Marketinške raziskave in komuniciranje ter Dejavnost obmejnega gospodarskega sodelovanja.

Iskra Commerce in z njo Iskra ima v Jugoslaviji 15 predstavništva, 34 lastnih industrijskih prodajal in 6 veleprodajnih skladišč. Te Iskrine točke so v večjih jugoslovanskih mestih.

Iskra ima v tujini predstavništva ter proizvodna in trgovinska podjetja na 27 lokacijah in sicer v Švici, ZR Nemčiji, Italiji, Veliki Britaniji, ZDA, Franciji, Belgiji, SZ, ČSSR, Poljski, DR Nemčiji, na Švedskem, v Turčiji, v Španiji, Egiptu, Iranu, Ekvadorju, LR Kitajski in Aižiru.

tržiščih, na njih pa trži več sto različnih produktov. »Uspešneje bomo v Iskri začeli tržiti šele tedaj, ko bomo koncentrirali redke resurse okoli pomembnih zadev, ko bomo v nekaj pomembnih poslovanjih usmerili kadre in denar. Ta proces koncentracije seveda ni enostaven: za neko tovarno je nek poseben zanimiv in pomemben, za njeno delovno organizacijo že ne več toliko, sploh pa morda ne za celotno Iskro.«

Med predstavitvijo IC je Janez Vipotnik spregovoril tudi o vse hujšem procesu erozije posameznih Iskrinih delovnih organizacij. »Ta proces razpadanja DO,« je

»Eden izmed najhujših problemov, ki pestijo Iskro Commerce, so tudi skoraj vsakodnevne spremembe jugoslovanske zakonodaje. Letos je bilo, kot smo ugotovili, že 140 sprememb, oz. novih zakonov in predpisov. To kar se dogaja v zunanje-trgovinskih predpisih je prava katastrofa. V letošnjem letu smo dobili nov zakon, ali predpis vsak poltretji dan...«

O Iskrinem tržnem nastopu v Jugoslaviji ter marketinški in nabavni dejavnosti je na predstavitvi Iskre Commerce spregovoril pomočnik glavnega direktorja Jože Cvar. To tržno področje sestavlja 15 predstavništva, ki so v večjih

jugoslovanskih mestih. Naloga teh filijal je prodaja in akvizicija celotnega Iskrinega proizvodnega programa. IC ima v Jugoslaviji tudi 34 lastnih industrijskih prodajal ter 6 veleprodajnih skladišč, pomemben prodajni kanal pa so seveda večje trgovske organizacije, s katerimi je Iskra že pred 8 leti sklenila samoupravne sporazume o medsebojnem sodelovanju.

»O izvozu Iskre slišimo pogosto številke o milijonih dolarjev, manj pa govorimo o domači prodaji, čeprav je ta izredno uspešna. Letošnji prodajni načrt, govorim za Jugoslavijo, je bil 190 milijard dinarjev. Dosegli smo ga že v novembru. Ta številka je v primerjavi z lanske realizacijo dvakrat višja, pri čemer je svoje naredila tudi inflacija, seveda pa gre tudi za fizično povečanje prodaje. Plan za leto 1987 je zelo velik, saj znaša 370 milijard dinarjev,« je poudaril Jože Cvar.

V nadaljevanju se je dotaknil tudi kadrovskega vprašanja v Tržnem področju Jugoslavije. Problemov nimajo pa tudi struktura je izredno dobra: v predstavništvih je kar 90 inženirjev in ekonomistov, trije so magistri, od preostalih pa ima večina srednje strokovno izobrazbo.

Izredno kritično pa je Jože Cvar spregovoril o Iskrinem nastopu na jugoslovanskem tržišču. To je med drugim dejal: »V zadnjem času nas je uspavala konjunkturna, Iskra ima izredno visoke cene, tržni segment v Iskri pa sploh nima nobenega vpliva na oblikovanje cen. Jugoslovanska konkurenca se nam približuje, ali pa nas je že ujela, tako po tehnološki plati, po kakovosti in tudi designu, zato tudi v konjunkturnem obdobju izgubljam kupce. Nič boljši ni Iskrin nastop pri velikih odjemalcih in še vedno ne nastopamo enotno.«

Podobno kot s prodajo je tudi z nabavno dejavnostjo. Ta nabavna dejavnost je v IC organizirana za štiri strateške programe — za bakrene in aluminijaste izdelke, za črno metalurgijo in za kemijo. »Čeprav z nabavno dejavnostjo v Iskri Commerce ponujamo Iskrinim tovarnam konkurenčne pogoje, saj nam kot velikemu kupcu dajejo po nižjih cenah, se nekateri v Iskri rajši odločajo za lastno, to pa je dražjo nabavo. Kupujejo pod slabšimi plačili«

Rekl so:

Ilija Medič: »Dohodkovno moramo motivirati tiste v Iskri, ki izvažajo. Če tega ne bomo storili, tudi ne bomo kmalu izvozili zelenih 300 milijonov dolarjev.«

Miloš Pavlica: »V Iskrinih tovarnah znatno premalo vedo, s kakšnimi problemi, zlasti birokratskimi zaradi ostoječe zakonodaje, se srečujete v Iskri Commerce. Med proizvodnjo in trženjem je tudi premalo zaupanja.«

Mitja Tavčar: »Zaradi položaja, kakršen je, se 80% časa ukvarjamo sami s seboj in 20% s trgovom, hkrati tudi 80% s stvarmi »za sproti« in 20% s stvarmi za jutri, 80% pa se ukvarjamo tudi s količinskimi problemi in le 20% z vsebinskimi.«

Janez Vipotnik: »Ko bomo v Iskri začeli razvijati izdelke za tržišče, torej takšne, kakršne terja tržišče, bomo ogromno dosegli. Zdaj pa smo še vedno proizvodno in ne tržno usmerjeni.«

Marjan Slavič: »Tudi do velikih sistemov (Iskrinih kupcev — op. p.) se obnašamo tako, kakršni smo sami — torej razpršeno.«

Miloš Resnik: »V Iskri smo sposobni še vedno več prodati, kot pa narediti.«

Jule Novljan: »Sedanje drobljenje Iskre, ki traja že nekaj časa, se negativno odraža tudi na oblikovnosti naših izdelkov. Koliko let je že tega, ker smo npr. v Hannoveru dobili zadnje priznanje za design?«

Tudi v Iskri Commerce brez terminalnega nadzora poslovanja ne gre več.

Razgovora so se udeležili:

SOZD Iskra: Ilija Medič, Igor Gruden, Avguštin Čiuha, Miloš Pavlica in Tone Orožim.

DO Iskra Commerce: Janez Vipotnik, Jože Cvar, Miloš Resnik, Franc Borko, Mitja Tavčar, Marjan Slavič, Jule Novljan, Milan Clemente, Jožica Petrič, Jani Šavs in Irina Končina.

nimi pogoji, po maloprodajnih cenah, z višjimi maržami, itd. V IC letos nabavnega načrta ne bomo dosegli: predvideval je 29 milijard dinarjev, dosegli pa bomo le 23 milijard dinarjev.«

Kot je rečeno je Jože Cvar spregovoril tudi o dejavnosti marketinških raziskav in komuniciranja. Zlasti je presenetljiva tale njegova trditev: »V Iskri je v zadnjih letih postal institucionalni delež za graditev imena firme dobesedno simboličen: letos je ta delež znašal le 20 milijonov dinarjev, Gorenje pa daje v ta namen prek 100 milijonov dinarjev, ob tem, da ima trikrat manjši promet in dosti ožji program kot Iskra.«

Kritično je spregovoril tudi o izdajanju prospektov v Iskri, pohvalil pa je prizadevanja Iskrinih seriserjev, ki so po reorganizaciji IC v začetku letošnjega leta v lastni enoviti DO.

O Iskrini zunanje-trgovinski dejavnosti je na srečanju spregovoril pomočnik glavnega direktorja Iskre Commerce Miloš Resnik. Veja opozoriti na njegove naslednje besede: »Zaradi zunanje-trgovinske zakonodaje in zaradi neplačevanja v tujino, imajo nekateri že hude težave. Zahvaljujoč se svojim enotam v tujini se je Iskra tem problemom izogibala in v letu, ki se izteka, ni imela hujših problemov v preskrbi z repromateriali, bojim pa se, kako bo že v prvem četrtletju prihodnjega leta.«

Tudi on se je dotaknil sedanje Iskrine tržne razdrobljenosti in papirne vojne, s katero se zaradi jugoslovanske zakonodaje spopadajo v Iskri Commerce. Samo podatek: vsako leto imajo v IC okoli 15.000 faktur in skoraj 5000 izvoznih poslov.

»Podobno kot na domačem tržišču pa prihaja tudi v Iskrini zunanji trgovini do neuskkljenih nastopov,« je poudaril Miloš Resnik, »v nekaterih DO pa nas v Iskri Commerce gledajo kot neko skupno službo in to v tistem slabem pomenu besede. Pri tem pa vedo, da v Iskri Commerce dobro delamo.«

Miloš Resnik je gostom predstavil tudi letošnje Iskrine izvozne in uvozne rezultate. Izvozniki so precej pod načrtovanimi, vse pa kaže, da bodo celo slabši, kot so jih napovedali na nedavni tržni konferenci: v Iskri Commerce se bojijo, da bo Iskrin izvoz, tudi konvertibilni, manjši kot lani.

Besedilo in foto: Lado Drobež

Z interdisciplinarnim razvojnim delom do naj sodobnejših dosežkov v merilni elektroniki

V industriji merilne elektronske tehnike Horjul te dni zaključujejo prvo poslovno leto v sedanji organizacijski obliki, saj so po zadnji reorganizaciji DO ISEZ prerasli v samostojno delovno organizacijo. Sedanje delo pa v bistvu predstavlja le nadaljevanje skoraj tridesetletne tradicije, saj so bili leta 1957 iz IEV v Horjul prenešeni laboratoriji za elektroniko in merilne instrumente za industrijsko elektroniko, za potrebe nuklearne tehnike ter medicinsko elektroniko... Poleg tega se je formirala še montaža aparatov in ustrezna finomehanska in kleparska delavnica.

350 članski kolektiv danes osredotoča svoje razvojne in proizvodne napore v štirih osnovnih programskih skupinah — splošnih merilnih instrumentih, elektro-kemičnih instrumentih in instrumentih za zaščito okolja, medicinskih in biotehničnih instrumentih ter instrumentih za avtoelektrično diagnostiko. K temu programu sodi še dopolnilni program elementov, sestavnih delov, finomehanike in raznih senzorjev, predvsem na področju tekočin.

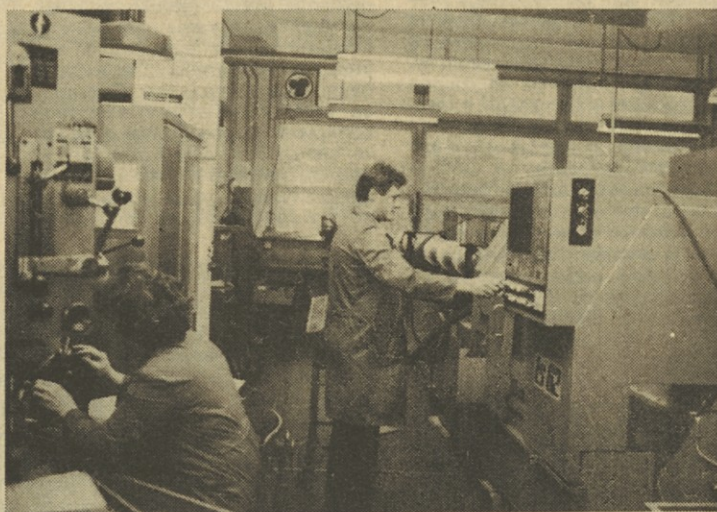
Z direktorjem DO Vladimirjem Murkom smo se pogovarjali o nadaljnjih načrtih in razvojnih možnostih, pa tudi o tekočem poslovanju in spremljajočih problemih:

»Razvoj tržišča zahteva orientacijo na nove digitalne merilne naprave in v tem smislu smo si tudi zastavili ambiciozne srednjeročne načrte. Že v letošnjem letu smo osvojili 14 novosti, pri čemer pa so upošteevane tudi nekatere obnovitve obstoječih instrumentov. Uspešnost naših prizadevanj so nam v tem letu potrdila tudi nekatera priznanja. Prejeli smo Kidričevo nagrado za inovacije za industrijski konduktometer in nagrado organizatorja ekološke razstave za analizator cianidov. Ta izdelek pred-

tavlja v svetu popolno noviteto, saj omogoča doseganje 100x večje točnosti od katerekoli doslej znane naprave.

Naš razvojni sektor je funkcionalno razdeljen na dva dela: področje analitike se opravlja v Ljubljani, vse ostalo delo v razvoju je locirano v Horjulu. Pri razvoju naprav vedno bolj čutilno zahtevajo po interdisciplinarnih znanjih, ki jih v potrebnem obsegu znotraj delovne organizacije ne moremo združevati. Zato se tesno povezujemo s Fakulteto za naravoslovje in tehnologijo na več katedrah, s Fakulteto za elektrotehniko, Fakulteto za strojništvo, beograjsko univerzo in z različnimi inštituti. Zelo pomembno programsko sodelovanje nas veže tudi s kombinatom Carl Zeiss iz Vzhodne Nemčije.

V vseh naših razvojnih usmeritvah dajemo največji poudarek prodoru na zunanje, še posebej zahodna tržišča. Že letos se nam obseg izvoza glede na leto poprej povečuje z indeksom 180. Narekujejo si tempo, ki pa ga bo nemogoče vzdržati brez dodatnih razširitev in modernizacije proizvodnje. Šele letos, ko poslujemo kot samostojna poslovna enota, smo končno lahko začeli z inte-

nzivnejšim investiranjem v najbolj perspektivne programe. Zato smo zgradili nove proizvodne prostore moderne lakirnice in razširili del proizvodnih in razvojnih prostorov. Vlagali pa smo tudi v modernizacijo proizvodnih orodij in naprav, med drugim smo vpeljali računalniško podprto vodenje proizvodnje in skladiščnega poslovanja. Vložena sredstva pa že dajejo oprejemljive rezultate. Z novimi pridobitvami smo uspeli povečati fizični obseg proizvodnje za 13%, s tem da smo povečali število zaposlenih za 5%.

Predvidevamo, da bomo v celoti izpolnili plan celotnega prihodka in dohodka, kar nam kažejo tudi devetmesečni rezultati, po katerih dosegamo indeks čistega dohodka 303, močno pa se je povečala tudi akumulacija.

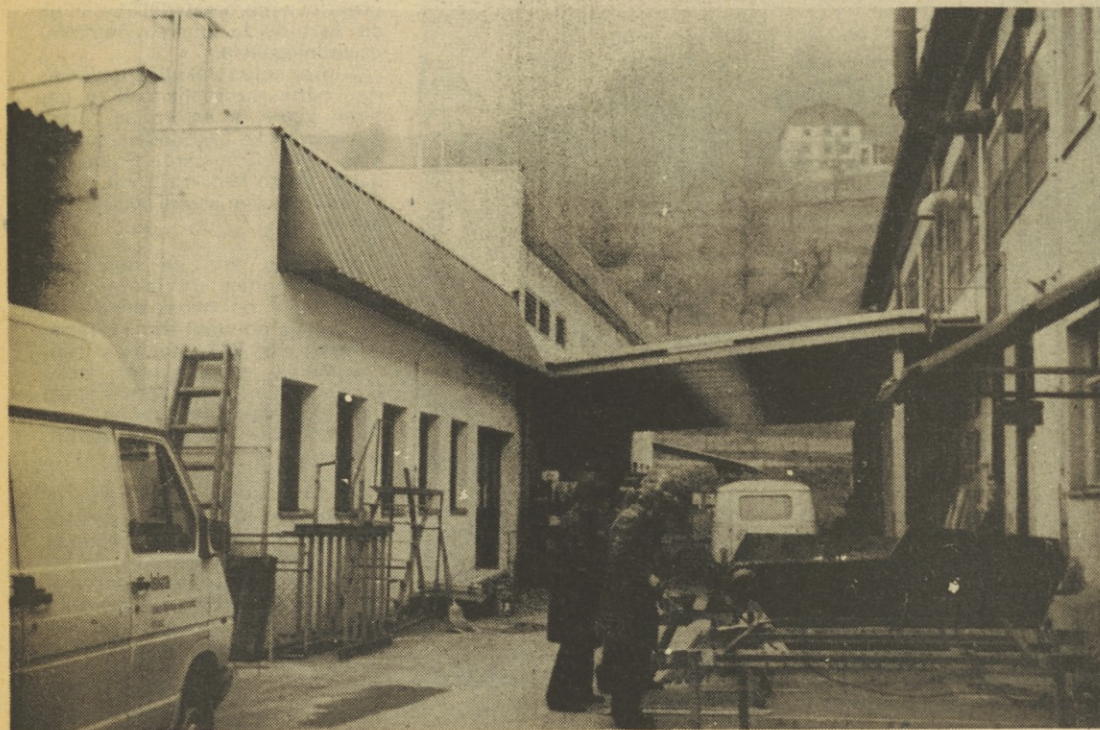
Kljub temu, da že 30 do 35% celotne proizvodnje namenjamo izvozu, si bomo tudi v bodočih usmeritvah prizadevali še nadalje krepiti naš položaj na tujih trgih. Zato med prioritete naloge uvrščamo predvsem ohranjanje in dodatne vzpostavitev kooperacijskih odnosov s tujimi partnerji. V te odnose bomo skušali vplesti hitrejši tehnično — tehnološki razvoj, se povezati z aktualnim razvojem v svetu in tako ujeti korak s časom in konkurenco.

Letos smo že sklenili pogodbo za petletno obdobje s firmo Tektronix iz Anglije in sicer za področje splošnih merilnih instrumentov. Naslednja pogodba z neko manjšo angleško firmo obsega sodelovanje na področju elektro-kemičnih znanstvenih in diagnostičnih instrumentov, v pripravi pa je še sklenitev kooperacijskega sodelovanja v Italiji na področju avtoelektrične diagnostike.

Na klirinškem področju pa beležimo izredno pomembno in obetavno dolgoročno sodelovanje s področja biokemičnih in medicinskih instrumentov, plamenskih fotometrov in spekter fotometrov za vidno področje.

Naše nadaljnje izvozne usmeritve so bistveno povezane z interdisciplinarnim razvojnim delom, torej z učinkovitim sodelovanjem z zunanjimi institucijami in tujimi poslovnimi partnerji. Počasi bomo opuščali manj zahtevne, enostavne programe kot so žični upori in radijske zveze, ki so danes še precej zastopani v izvoznem deležu. Prodajali naj bi več vložnega znanja, in manj materiala, saj so domači repromateriali izredno dragi in ne omogočajo doseganja konkurenčnosti naših izdelkov na zahodnih trgih. Največ skrbi pa nam povzročajo nejasni pogoji gospodarjenja. Smo majhna delovna organizacija, ki zaradi obsega izvoza in potreb po uvoznih materialih in opremi boleče občuti sedanje dogajanje v zunanjetrgovinski zakonodaji.

I. S.

S seje predsedstva KOOZS

Smelo v prihodnje leto

V prejšnji številki našega glasila smo v kratkem sestavku napovedali zadnje letošnje sejo predsedstva konference osnovnih organizacij sindikata Iskre Avtoelektrike Nova Gorica. Seja je bila minuli četrtek, z eno samo točko dnevnega reda: ocena letošnjega poslovanja in problematika osebnih dohodkov.

Uvod v samo sejo je bil nadvse slovesen. Med delegati, med sindikalnimi delavci, je namreč sedel tudi gost, **Dušan Mozetič**, brusilec iz tovarne delovnih sredstev, sicer pa junak delovnih tekmovanj kovinarjev. Dušan tekmuje že devet let in to z velikimi uspehi. Mnogokrat je pobral najvišje lovorike na občinskih in republiških tekmovanjih, ime **Iskre Avtoelektrike** pa je ponesei kar šestkrat tudi na državna, torej zvezna tekmovanja. Tudi na teh srečanjih najboljših jugoslovanskih kovinarjev je bil nadvse uspešen, saj je bil leta 1980 prvi, leto pozneje drugi, letos pa je osvojil tretje mesto. Zabeležili smo seveda le najboljše uvrstitve, ki jih je predsednik predsedstva konference OO sindikata **Miloš Vodopivec** poudaril tudi na četrtkovi seji. Zato se je predsednik v imenu vseh zahvalil mlademu strokovnjaku, mu čestital in pozval predsednika sindikata TOZD **DES Jurija Lesizzo**, da preda Dušanu spominsko darilo, lepo kristalno vazo s posvetilom v zahvalo za njegove vidne dosežke. Člani predsedstva pa so junaka tekmovanj nagradili z mogočnim aplavzom.

Zadnje letošnje seje se je udeležil tudi glavni direktor **Robert Žerjal**, ki je v uvodu orisal poslovanje Avtoelektrike, znano do tega trenutka. Z veseljem povzemamo njegovo ugotovitev, da je bil plan

Iz tovarne žarnic

prodaje že 14 dni pred iztekom leta dosežen in, da bo po vseh predvidevanjih presežen za približno 6 do 7%. Ti rezultati bi bili gotovo še boljši, če bi izvoz letos tekkel po začetnih planskih dokumentih. Žal, se to ni uresničilo, predvsem zaradi izpada prodaje izdelkov na iransko tržišče. Kljub vsemu pa se iransko tržišče znova odpira Avtoelektriki, kar bodo v tej novogoriški delovni organizaciji izkoristili že v tem in v začetku prihodnjega leta.

Izvoz Avtoelektrike bo zaradi naštetih težav po vrednosti na ravni

lanskoletnega. In čeprav pod letošnjim planom pa ga moramo označiti kot dokaj uspešnega, saj je bilo nujno potrebno in težko izpadli iranski izvoz nadomestiti s prodajo na druga svetovna tržišča, kar je v celoti uspelo službam v TOZD Komerciala.

Glavni direktor je v nadaljevanju ocenil možnosti za poslovanje v prihajajočem novem letu. S smelostjo in vedrim optimizmom zrevo v plan in z gotovostjo lahko trdimo, da bi moralo biti leto 1987 še uspešnejše kot letošnje, je poudaril, predvsem s prodajo izdelkov na tu-

ja tržišča, z novimi programi za izvoz, ki naj bi znašal 20 do 21 milijonov dolarjev. Sindikalni zbor Avtoelektrike je v celoti podprl usmeritve vodstva DO, hkrati pa pozval vse zaposlene na spoštovanje discipline. Le-ta je enaj najslabših

slik Iskre — Avtoelektrike, kar je še najbolj opaziti 20, 15 in 10 minut pred iztekom delovnega časa pri izhodu iz delovne organizacije. Temu bo treba napraviti konec!

Ob koncu seje se je predsednik **Miloš Vodopivec** v imenu vseh zahvalil vodstvu delovne organizacije, posebej glavnemu direktorju **Robertu Žerjalu** za tvorino, plodno sodelovanje in za viden prispevek k nenehni rasti novogoriške Iskre Avtoelektrike.

Marko Rakušček

Prisrčno srečanje bivših sodelavcev

Predzadnji petek v letu 1986 je bila novogoriška Iskra Avtoelektrika številčnejša kot običajno. Obiskalo jo je namreč rekordno veliko število bivših sodelavcev — danes upokoencev, ki so prišli na vsakoletno tradicionalno srečanje.

Mnogi so prišli že uro pred napovedanim »uradnim« delom srečanja, saj so hoteli obiskati nekdanje sodelavke in sodelavce, jih pozdraviti in z njimi pokramljati, zanimalo jih je, kaj je novega v TOZD, v okolju, kjer so nekoč sami ustvarjali in delali.

Potem so prišli v delavsko restavracijo, kjer so se jim pridružili še drugi. Pogled nanje je dal slutiti pripadnost delovni organizaciji, vila se je simfonija ljubezni do ustvarjalnega kolektiva, do vsega naprednega — kar vse izvira iz njihovega dela, iz njihove zapaščine. V to prijetno ozračje je stopil predsednik sindikata **Miloš Vodopivec** in prisrčno pozdravil vse nekdanje Iskraše ter jim zaželel prijetno razvedrilo in ugodno počutje v Avtoelektriki.

Srečanja se je udeležil tudi **Robert Žerjal** in vidno navdušen de-

jal: »Izredno prijetno mi je pri srcu, da sem danes tu med vami, saj čutim veliko odgovornost in dolg do vas, ki ste postavili temelje razvoja današnji Iskri Avtoelektriki. Vaš trud ni bil zaman. Seme, ki ste ga posejali, je bogato obrodilo. Znamo ga ceniti, zato nadaljujemo vašo pot k še hitrejšemu razvoju.«

Srečanje se je nadaljevalo še dolgo s prijetnim kramljanjem in obujanjem spominov na dni, preživete v dolgih letih v kolektivu. Zanimivo bi bilo pogledati po letih, kako se je gibalo število upokoencev in upokoencev. Prva in ena sama upokojenec je bila zabeležena v letu 1964, v naslednjih štirih letih po šest, leta 1969 — 4, leta 1970 — 9, leta 1971 — 4, leta 1972 — 11, leta 1973 — 6, leta 1974 — 8, leta 1975 — 12, leta 1976 — 8, leta 1977 — 11, leta 1978 — 17, leta 1979 — 18, leta 1980 — 14, leta 1981 — 20, leta 1982 — 16, leta 1983 — 18, leta 1984 — 21, lansko leto 15 in letos 18. Torej skupno kar 255, upoštevati pa moramo, da so ti podatki navedeni le za TOZD in skupne službe v Šempetru pri Gorici.

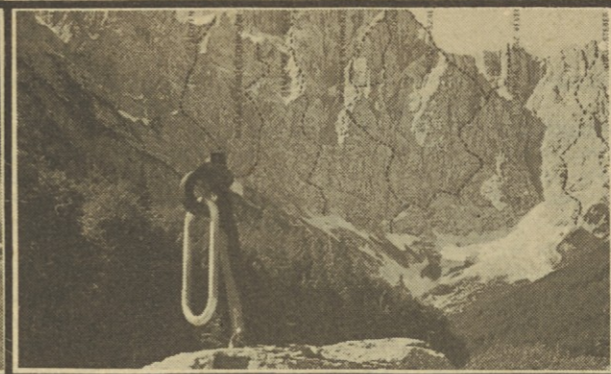
Marko Rakušček

NOVOLETNA NAGRADNA KANKA

Razpis nagrad: prva nagrada 5.000 din, dve drugi nagradi po 3.000 din, pet tretjih nagrad po 1.500 dinarjev. Rešitve pošljite do 17. januarja 1987, na naslov: Uredništvo glasila Iskra, 61000 Ljubljana, Gregorčičeva 23 s pripisom: Novoletna nagradna križanka

V NOVEM LETU
1987
VAM ŽELIMO...
UREDNIŠTVO ISKRE

DOBA		EDVARD VECKO		TRGOVSKI POMOČNIK		SLIKAR, DEŠČICA (MNOŽ.)		JURIJ VEGA SLOV. ZGODOV.		ISKRA		MEMBRANA		CVETNI RAZMNOŽEVALNI ORGAN		KURIR		TONE BOLE		SARA-JEVO		TRINI-TROTLUEN		DEL VOZA		PESNIK KOSESKI (JOVAN)		OČITANJE		PRIPRAVA ZA SEKANJE	
ISKRA	OKOSNI MORSKI RAK	ZNAČILNOST TOTALITARNEGA	EDVARD VECKO	ODRSKO GLASBENO DELO																											
ZELEZARSKI KRAJ PRI CELJU																															
TRDA SMOLA TROP-SKIH DREVES																															
GRŠKA BOGINJA NESREČE				IVANA KOBILICA BODEČA RAST.																											
KRALJEVINA V SZ AFRIKI																															
FOND																															

SESTAVIL RUDI MURN	SLC IV. PIS. ATELJ. (-DI RUSCIN. A-)	IZVEDENKA ZA OBNOVO UMETNIKA	GRŠKA ČRKA	POTOMEK NIZOZEM. V AFRIKI	RADO ZOBEČ	NAMEN	MESTEČE POD FRUŠKO GORO	POPEVKARICA UKRADEN	GLAV. M. JORDANIJE	SKOPJE		SESEDNJA DRŽAVA		ETIOPSKI VRSTA HRASTA															

PREDMETI Z SREBRA																													

DESNI PRITOK DONAVE ZRN																													

LADO TOMAŽIČ																													

KRVOLONNA ZVER PODOBNA LEOPARDU																													

STARI PERZIJSKI MITOSPI																													

GOTTFRIED VON?
PARTITURA
TURANDOT
BALET

ZJANJA TELESNA FREVLEKA

Vladanje brez pameti

Vladati je mogoče brez pameti, a tudi zoper pamet — vendar to zahteva svojo ceno

O enem od Napoleonovih, po vojaški plati najbolj razburljivih vojnih pohodov — o osvajanju Egipta, so zgodovinarji zapisali tudi nekaj obrobni reči, ki dandanes, po skoraj 200 letih, ob vseh nasprotujočih si mnenjih o Napoleonu, vendar vlivajo spoštovanje do tega genija.

Za svoj egiptovski vojni pohod je Napoleon pripravil več kot 400 transportnih in vojnih ladij z 2000 topovi in 30 tisoč vojaki. Ta velika armada je odplula na vzhod (Napoleon je nameraval po poteh Aleksandra Makedonskega prodirati iz Egipta v Perzijo in morda še naprej do Indije), vendar je bilo v tem vojnem konvoju tudi precej nenavadnih ljudi. Na Napoleonovi poveljniški ladji se je vozila kar cela majhna univerza. Skupaj z osvajačem so potovali tudi astronomi, geometri, geologi, tehniki, arheologi, arhitekti, graditelji mostov in cest, knjižničarji s celimi knjižnicami, slikarji in pesniki — vsega skupaj 175 najslavnejših modrih glav tedanje Francije.

Napoleon je na mah osvojil Egipt in se skozi Sirijo obrnil proti Mezopotamiji in Perziji. Tu je pod zidovi trdnjave Akon Napoleonov genij, ki ni imel potrpljenja za trdnjavsko obleganje, spoznal, da Akona ne bo mogel osvojiti nev treh ne v tridesetih dneh, in se je odločil, da se bo obleganju odpovedal, s tem pa tudi nadaljevanju odprave.

Toda potem ko je sklenil prekiniti obleganje (to je bil prvi Napoleonov poraz na njegovi dotlej sijajni zmagovalni poti), je začel vojskovodja premišljati, kako naj Franciji in svetu razloži, zakaj ni osvojil majhne nepomembne trdnjave. Napoleon je sklical svoje učenjake in jim predložil v podpis dokument, v katerem je pisalo, da so obleganje Akona prekinili, ker je v trdnjavi zagospodarila kuga. Dokument je že prej podpisal ugledni konzilij zdravnikov, ki so prav tako spremljali Napoleona. Podpisali so ga prav vsi razen enega samega nepomembnega in dotlej povsem neznanega zdravnika, ki listine ni hotel podpisati in je dejal: »Tudi sam Napoleon nima pravice zahtevati od še tako nepomembnega znanstvenika, da naj podpiše ponaredbo o kugi v Akonu, ker je ta kuga izmišljena.« Napoleon je ponorel od jeze, ker so se mu bili vsi drugi znanstveniki pripravljani ukloniti. Toda ko je njegova jeza splahnela, je veliki vojskovodja nepričakovano umaknil svojo zahtevo in se odpovedal namenu, da bi neuspešno obleganje tr-

dnjave poskušal razložiti z lažno izjavo vseh znanstvenikov.

Naslednji dan je Napoleon spet sklical svojih 175 učenjakov in jim dejal: »Zdravnik, ki ni hotel podpisati ponarejenega dokumenta, je rešil vaš in moj ugled. V prihodnje ukazujem vsem učenjakom, da tedaj, ko jih bom pozval, naj povedo svoje mnenje, v resnici izrazijo svoje lastne misli, ne pa moje mnenje, torej ne tistega, o čemer mislijo, da bi jaz rad slišal. Dovolj je okrog mene ritoliznikov tudi brez vas znanstvenikov.«

Praden končamo to zgodovinsko zgodbo, naj povemo, da je nepomembni in neubogljivi zdravnik do konca Napoleonovega vladanja kar naprej dobival odlikovanja in je v službi lepo napredoval.

O čem nas uči, kot bi rekla učiteljica otrokom, ta zgodba? Predvsem o tem, da je močna osebnost, ki ima v rokah odločanje, vedno v nevarnosti, da bo, obkoljena z ritolizniki, slišala samo tisto, o čemer laskavci mislijo, da bi rada slišala. Tako se okrog močnih ljudi kopiči gosta megla lažnih mnenj in nadvse škodljivih ocen.

Žal je naša bližnja preteklost polna podobnih zgodb o ritoliznikih, tudi o ritoliznikih znanstvenikov, ki so podpisovali vse mogoče ekspertize in elaborate, skratka vse tisto, kar so močni od njih zahtevali, tudi tisto zloglasno ekspertizo, da je treba v

nekem mestu v Sandžaku zgraditi kopalni bazen, čeprav daleč naokrog ni bilo nobene vode.

Te dni se naš tisk ukvarja z nadrobnotmi fantastične zgodbe — vse naše zgodbe o hudih napakah so fantastične — o postavitvi pivovarne v Bihacu, ki jo zdaj prodajajo za staro železo, enako kakor več sto drugih naših propadlih gospodarskih objektov. V zgodbi o bihaški pivovarni je, enako kot v vseh naših drugih zgrešenih zgodbah, vse polno dokazov o sodelovanju ritoliznikov. Dogovarjanje o zidavi, soglasja, odobritve, pozitivne ocene občinskih veljakov pa tudi regionalnih in republiških, so ves čas spremljali tudi strokovnjaki. Pravi so brez kančka sumnjičavosti podpisali, da ima pivovarna surovine in tržišče, da so zagotovljeni finančni viri za gradnjo, zato so glasove enega ali dveh razumnih strokovnjakov, ki sta nasprotovala zidavi, razglasili skorajda za odpadniške. Zgodba iz Bihaca nas zanima samo zato, ker ja zadnja v dolgi vrsti zgodb, v katerih so mnogi naši inštituti in razni profesorji podpisovali biano črke lokalnim politikom in jim dajali alibije za investicije, ki so se kasneje spremenile v gospodarske in politične katastrofe.

Ali nas bodo mračne statistike vseh naših napak končno le spravile k pameti — vsaj v tem smislu, da

se ne bomo več obdajali z ritolizniki, ki ne poznajo sramu, morale in ponosa in zmorejo podpisati tudi tak elaborat, da bi bilo na primer zelo koristno zgraditi letališče na vrhu Dinare, samo da bi ugodili tistim, ki imajo moč? In ali nas bodo po drugi plati vse te slabe izkušnje naučile, da bomo podpirali take strokovnjake, ki bodo vedno povedali resnico in četudi nam resnica ne bo všeč, ne bodo prišli v nemilost?

Vrnimo se k naši zgodbi o Napoleonu. Medtem ko so njegove ladje plule proti Egiptu, so mornarji na admiralski ladji, s katero so se vozili učenjaki, zmajevali z glavami in se spraševali dobesedno takole: »Le kaj ti osli med vojno delajo na naši ladji?« Mornarji so se zbirali okrog smešno oblečenih in razmršenih modrijanov, ki so v glavnem trtili čas z naslanjanjem na ladijsko ograjo in bruhanjem v valove in se jim posmehovali. Potem je Napoleon po naključju izvedel, kako njegovi mornarji imenujejo njegovo potujočo akademijo znanosti in je zbral posadko ter ji dejal: »Brez pameti lahko vlada ali se vojskuje samo tepec, pogosto samo tepec lahko vlada zoper pamet.« Nato je dodal: »Na tej ladji potuje vsa francoska pamet in kdor jo bo še zmerjal, bo zletel čez ograjo v morje.«

Ali ne bi tudi mi lahko rekli: mogoče je vladati brez pameti, a tudi zoper pamet — vendar to zahteva svojo ceno?

Jug Grizelj

Kar ne more.
6, poročni tisk, skretni so vam ne majoške re ne
popije kar sami naj si kupijo vince rlatno in re
pohne bo majoške spet!
Zelim obilo veselja in uspešnih človekov!
Srečno dar letu pohor rlatno vam reči
inv. upok. Leka Anka Klenk

Takole nam voščil naša zvesta bralka

Lokal s petimi zvezdicami

Odločitev Invest servisa, da ob prenovi družbene prehrane oddvoji poseben prostor za prirejanje poslovnih kosil, se je izkazala že takoj na začetku za zelo pametno. Poslovni gostje, tuji in domači, so zelo zadovoljni s postrežbo in hrano, ko pa bodo dokončali dekoracijo sicer zdaj še gole betonske stene, se bodo gostje počutili kot v gostiščih s petimi zvezdicami.

Ko je Invest servis selil Mikrofilm na Privoz, je bilo mnogo negotovnosti. Delavci Mikrofirma so se neradi selili in se potem kar niso mogli znajti v novih prostorih, čeprav jih je veselilo, da so prišli do dnevne svetlobe. Po nekaj mesecih se je godrnjanje poleglo in zdaj si nihče več ne želi sprememb na staro. V izpraznjenem prostoru pasogradbeni delavci čez poletje pohiteli z deli: prenovili so prostor, sezidali potrebne sanitarije in »naslonili« prostor za poslovna kosila na kuhinjo, ki sedaj sama pripravlja vse obroke za družbeno prehrano in za poslovna kosila.

Poseben prostor ima zmogljivost 40 gostov. V sili postrežejo tudi dve skupinoma po približno deset gostov. V ta namen samo premaknejo mize. Edinole kar morda moti nekatere, je gola betonska poševna stena, nosilka skeletestolpnice. Po načrtu jo bodo dekorirali, skрили beton za zrcalnimi stekli, na police pa postavili rože in hi-fi stolp z intimno glasbo. Načrt je že na-

Če je veliko dela, pomagajo še: Stane Rejc, Danica Nagelj in Igor Nagode

rejen, za zdaj je za to zmanjkalo denarja, kajti investicijo so prekoračili — zaradi inflacije seveda.

Kuhinja je sposobna pripraviti kosila za sleherni okus in zahteve. V tem pogledu se ne razlikuje od uglednih kuhinj hotelov A kategorije. Na voljo so narodni menuji, kot je domači narezek, krepka juha, kmečka pojedina, orehova potica, ali gibanica. Nadaljeslavnostni me-

nu — škampov cocktail, goveja juha, zviti rostbif s pasteto, obložen biftek, pečen krompir, gratinirana cvetača, sveža solata, sadje, makov potica itd. Mimo tega se dobe za stoječe goste kanapeji (obloženi kruhki), mignoni — če sem prav zapisal — in še marsikaj drugega za cocktail party. Seveda tu niso omenjene pijače, od kave do priznanih vrhunskih buteljčnih vin, ali

sokov, ki jih servirajo z gostinškega pulta, ki je pred očmi gostov.

V sobi za poslovne goste je zaposlen samo gostinski delavec Brane Zajc. Po potrebi mu lahko pomagajo še štirje poklicni delavci, v kuhinji pa je nevidna posadka, ki najprej vse pripravi, dežurni kuhar pa »potegne« pozno v noč, če je treba.

Naročila za poslovna kosila sprejema Zdenka Kobal v Invest servisu. Z njo se je treba domeniti o vsem, pri tem upošteva tudi prehrabene navade gostov, ki so seveda razlikujejo od primera do primera. Ker gotovinskega plačila ni, ampak je vse na naročilnici, je zadeva preprosta.

Vprašal sem prominentnega domačega gosta Pavla Gantarja za oceno poslovne gostije: »Zapišite« mi je dejal, »vse je odlično, prehrana, zlasti postrežba, kot v najboljših hotelih. Če bodo obdržali to raven, bodo vsekakor tuji zadovoljni, še posebno, ker se kar z dvigalom pripeljejo v gostinski lokal, in je postrežba takojšnja.«

Tako — o novi poslovni dejavnosti Invest servisa so sami superlativi. »Potrudili se bomo« pravi Brane Zajc, »da bomo ponudili gostom kakovostno prehrano in odlično postrežbo. Za pet zvezdic, tako kot je v Maximarketu.«

Marjan Krajc

Brane Zajc pri postrežbi

Uvajanje robota v proizvodnjo

Roboti – naši novi sodelavci

Industrijska robotika v zadnjih letih prodira z inštitutov v gospodarstvo. Robotizacija je naraven proces na delovnih mestih, ki so škodljiva za zdravje. Za uvajanje robotov pa se danes zavzemamo predvsem zato, da bi zmanjšali proizvodne stroške in izboljšali kakovost izdelkov.

Robote naj bi uvajali predvsem v elektronski in elektromehanski industriji, v tovarnah bele tehnike, v železarnah in varilnicah, v lesni, usnjarski in tekstilni industriji. Na robotizirani proizvodni liniji je mogoče izdelovati več vrst izdelkov, pri čemer je čas za prilagajanje naprav minimalen. Velikokrat zadostja že sprememba programov. V svetu uspešno prodajajo samo firme, ki so sposobne hitro prilagajati svoje izdelke.

Zadnja leta se znanstveno-raziskovalne in proizvodne organizacije združenega dela vse bolj zanimajo za problematiko razvoja in uvajanje robotov v proizvodne procese. Poleg uvoza robotov začnajo tudi z lastnim razvojem in izdelavo nekaterih robotov, sklopov in elementov za robotizacijo. S tem se ukvarjajo predvsem Gorenje, Prvomajska, Iskra, Energoinvest, Ivo Lola-Ribar in drugi. V Sloveniji sta največ prispevala k razvoju in uvajanju robotov Inštitut Jožef Stefan in Fakulteta za elektrotehniko v Ljubljani, v novjšem času pa tudi Tehniška fakulteta v Mariboru.

Tudi v DO Iskra Kibernetika si že nabiramo prve izkušnje s kupljenimi roboti. V Tovarni števec so uredili prvo obdelovalno celico z robotom priznane švedske firme ASEA. Namenjena je razizglanju in obdelavi odlitka ogrodja za enofazni števec električne energije. Podrobnosti o uvajanju industrijskega robota IRB-6 nam je povedal dipl. ing. Zdravko Debeljak, vodja projekta za robotizacijo:

»Pod pojmom robotizirana obdelovalna celica razumemo samostojno avtomatizirano proizvodno enoto, ki je sposobna samostojno obdelovati enostavnejše izdelke, ali za vključitev v povezavo proizvodnjo bolj zapletenih izdelkov.

Pri načrtovanju robotiziranih obdelovalnih celic robot predstavlja le del potrebne opreme (20% vseh stroškov), veliko več je treba odšteti za dodatne stroje, dodatne in transportne naprave, orodja in za vključitev robota v proizvodni proces.

Obdelovalno celico smo prilagodili obstoječemu stroju za povrtavanje in rezanje navojev, ki ga ročno poslužujemo. Izdelali smo načrte za predelavo stroja za komuniciranje z robotom. Dodajanje

obdelovancev smo rešili s pomočjo transportnega traka, na katerega jih ročno nalagamo. Za razizglanje obdelovancev smo izdelali napravo s pnevmatskimi brusilniki, v njih so orodja ustreznih oblik iz karbidnih trdin. Robot brusilnike vključuje po programu in pomika obdelovaneck orodjem.

— **Kako potekajo delovne operacije v robotizirani obdelovalni celici?**

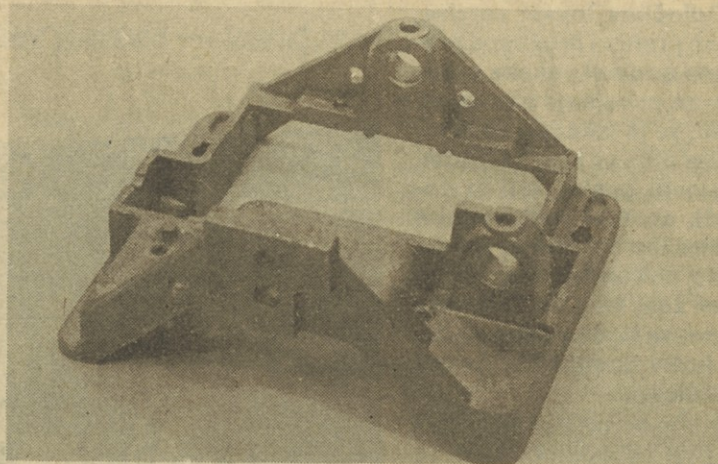
»Delavka ogrodja za števec naloži na transportni trak, ki jih le-ta pomika na odjemno mesto robota. nato robot vpne ogrodje in po zaporedju opravi razizglanje, razigla devet lukenj s tremi različnimi orodji. Sledi odlaganje ogrodja v stroj, ki vrta in vreže navoje. Ogrodja iz stroja pa odvezemamo z manipulatorjem, ki ga vodi robot.«

— **Kakšne prednosti ima uvedba robota?**

»Za obdelavo ogrodij za električne števece je potrebno razizglanje lukenj, povrtavanje lukenj in rezanje navojev. Ta dela so pred uvedbo robota opravljali trije delavci.

Vsak dan obdelamo 1.800 ogrodij, kar zahteva 27 ur dela treh delavcev. Če računamo, da delavec dela v eni izmeni 7,5 ure, to pomeni 3,6 delavca. V obdelovalni celici pa traja cikel za razizglanje in ostale obdelave le 25 sekund, če imamo na stroju za vrtnje in rezanje navojev manipulator za odzemanje obdelovancev.

Sedaj dnevno potrebno količino ogrodij obdelamo v dobrih 14 urah, za oskrbo obdelovalne celice pa skrbi le en delavec. Primerjava z ročnim delom pokaže, da smo prihranili delo dveh delavcem, tudi delavec, ki oskrbuje obdelovalno ce-

Ogrodje enofaznega števeca

lico, ima lažje delo. Poleg tega je boljša in enakomernjša tudi kakovost ogrodij. Vse to dokazuje, da je bila uvedba robota za razizglanje smotrna.

— **Na kakšne težave ste naleteli?**

»Uvajanje robota v proizvodnjo je dokaj zahtevno. Nujno je sodelovanje strokovnjakov različnih usmeritev: tehnologov, konstrukterjev, orodjarjev, vzdrževalcev, strokovnjakov za varstvo pri delu in drugih. Pri uvajanju robota so sodelovali: Viktor Šmid, Vojko Kosec, dipl. ing., Andrej Starman, dipl. ing., Peter Stopar, ing., Dušan Polajnar, dipl. ing., Borut Zadražnik, Janez Bernard, Albin Purgar in Bojan Kovačič, ing. Samo povezano delo v skupini je osnova za uspešno uvajanje robota. Tehnološki postopek mora biti dosti bolj natančno razdelan kot pri ročnem delu. Poskrbeti smo morali tudi za enakomerno kakovost obdelovancev, ki prihajajo v robotizirano celico.

Učinek bi bil še boljši, če bi imeli več robotov. Tako gre le za poskus, da lahko pokažemo, kaj zmoro robot. Pri uvajanju in prilagajanju robota smo naleteli na nekaj težav. Uvajanje robota naj bi bilo čim hitreje, kar pa v našem okolju ni

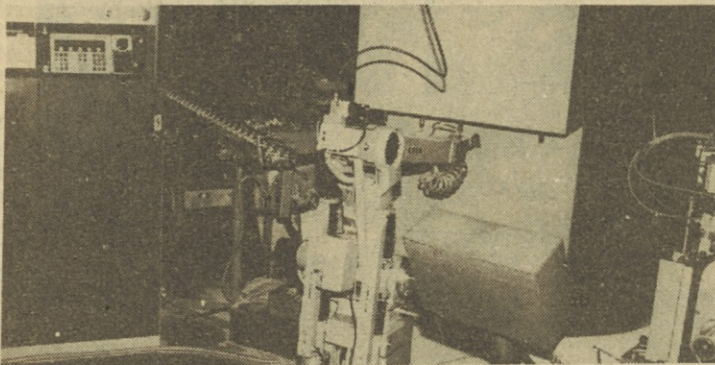
enostavno. Razvoj, izdelava in nakup opreme za robotizirano delovno celico poteka prepočasi. Izdelovalni in dobavni roki trajajo najmanj eno leto. Tudi delovna organizacija še ni ustrezno pripravljena za hitro reševanje podobnih problemov.

— **Vaši načrti?**

»Načrtujemo uvajanje kupljenih robotov tudi za strego na drugih delovnih mestih (stroji za predelavo plastičnih mas, stroji za tlačni liv, stiskalnice). Začeli smo tudi z razvojem lastnih robotov za področje montaže. Izdelali smo prototip montažnega robota Roki 200, ki je namenjen za montažne operacije v elektrokovinski predelovalni industriji. Načrtujemo tudi oblikovanje skupine za inženiring na tem področju.

Na področju robotike in mikroelektronike se bomo morali še bolj prizadevati, da bi skušali dohiti industrijsko razvite države. Potrebno bo tudi mednarodno sodelovanje na enakopravnejši ravni. S skupnimi vlaganji in mednarodnimi kooperacijami bomo lažje uvajali proizvodnjo robotov in sklopov za robotizacijo industrije. Začetne izkušnje strokovnjakov v Iskri Kibernetike sodebna osnova za nadaljnja prizadevanja v posodabljanju proizvodnje.

Za uspešno uvajanje robotizacije v našo delovno organizacijo bomo morali pridobljene izkušnje izkoristiti za razvoj novih izdelkov v smislu prilagoditve konstrukcije možnostim nove tehnologije. Upoštevati je treba, da je robot le stroj, ki ima omejen zmožnost za prilagajanje. Zato v nobenem primeru ne more nadomestiti človeka, ki lahko pri delu upošteva različne napake, katere zaznava s svojimi čutili. Večjo pozornost bomo morali nameniti tudi proizvodnji polizdelkov, da bodo ustrezali zahtevam v obdelavi z roboti.

Robot švedske firme ASEA je uspešno prestal prelizkušnjo

Alojz Boc

Naši štipendisti — dopisniki glasila poročajo

Štipendisti Telematike bodo odslej delovali bolj organizirano

Okrog 700 štipendistov Iskre Telematike je na petkovi priložnosti ustanovilo svojo organizacijo. O pomenu in namenu Kluba štipendistov Telematike za študente in dijake smo se pogovarjali z nekaterimi od njih.

Matjaž Vidic, začasni predsednik Kluba štipendistov, študent Fakultete za elektrotehniko: »Namen našega kluba je povezati štipendiste med seboj in z delovno organizacijo ter reševati skupne naloge in probleme. To je predvsem urejanje počitniške prakse, saj se dogaja, da štipendist nima pravega dela in ne more porabiti v šoli pridobljenega znanja. Prek kluba bomo urejali honorarno delo, izbor tem diplomskih in raziskovalnih nalog, dodatno izobraževanje štipendistov, izposojajo strokovne literature in še kaj. Pohvaliti moram izredno pomoč, ki nam jo nudi Telematika, tako finančno, kot moralno. V povprečju je štipendistov v Telematiki več kot v drugih DO Iskre, kjer pride en štipendist na 15 delavcev, pri nas pa že na 6 zaposlenih. To pomeni, da imamo za seboj mlajši kolektiv, ki je prišel iz naših vrst, kar gotovo prinaša tudi boljše medsebojno razumevanje.«

Lojze Demšar, predsednik Kluba štipendistov SOZD Iskra, študent 4. letnika Fakultete za elektrotehniko:

»Klub štipendistov SOZD Iskra se razlikuje od kluba, ki ste ga danes ustanovili v Telematiki. Mi smo usmerjeni bolj praktično in rezultate našega dela si lahko ogledate na razstavi v recepciji. V klubu smo samo študentje in dijaki elektro usmeritve. V Rožni dolini imamo delavnico, kamor vabimo vse, ki bi radi preizkusili svoje znanje, ali se kaj novega naučili. Čim več obiska si želimo tudi na različnih tečajih, ki bodo potekali prek leta ter na ekskurzijah po tovarnah in sejmih.

Štipendisti SOZD Iskra smo bili med pobudniki za ustanovitev Kluba štipendistov Telematike, saj je naš klub preozko usmerjen za različne smeri študija štipendistov in za reševanje konkretnih problemov v njihovih delovnih organizacijah.«

Matej Majnik, 2. letnik Srednje šole Iskra, smer elektronika: »Štipendijo imam od začetka šolanja na srednji šoli, to pa je danes moje prvo srečanje z ostalimi štipendisti Telematike. Mislim, da je Klub štipendistov dobra pridobitev, saj je res potrebno urediti počitniško prakso. Meni se je zdela izredno dolgočasna, ves čas sem namreč sestavljal releje. O svojem bodočem delu elektrotehnika nisem izvedel ničesar. Danes sem izkoristil tudi prisotnost Kluba štipendistov SOZD Iskra in se vpisal na tečaj o delu INDOK službe.«

V petek, 12. decembra 1986, je bilo v Iskri Telematiki spet zelo živahno. Štipendisti — Inovatorji Iskre so imeli občni zbor svojega kluba in so ob tej priložnosti razstavili svoja dela. Organizirali pa so se tudi štipendisti naše delovne organizacije: ustanovili so svoj klub, sprejeli začasna pravila in programske usmeritve ter izvolili svoje začasno vodstvo. S priložnostjo poroča Andreja Ažman, štipendistka Iskre Telematike in bodoča novinarka. (K. M. — foto: Dean Dubokovič)

Almira Gaber, študentka 3. letnika Fakultete za elektrotehniko: »Če bo Klub štipendistov izpolnil naloge, ki jih je danes sprejel, je njegova ustanovitev velik uspeh za vse nas. Kako bo deloval, bomo pa videli. Vsekakor nam je bil potreben nek posrednik med štipenditorjem in študijem, saj v šoli pridobimo v glavnem le široko teoretično znanje, pri praktičnem delu pa pogosto potrebujemo pomoč v obliki literature, materiala, ali nasveta.

Doslej sem aktivno delala v Klubu študentov Kranj in zato vem, da študentje prek svoje organizacije lahko uveljavljamo interese in potrebe, če le delamo složno in urejeno.«

Marjan Umnik, absolvent višje stopnje na Ekonomski fakulteti: »Današnje priveditve sem zelo vesel, saj sem klub temu, da sem že tretje leto štipendist, danes prvič videl prostore Telematike. Počitniške praksa meni in še mariskomu ni dala toliko, da bi lahko natanko vedel, kam bom po šolanju prišel. Naloge Kluba štipendistov so koristne in potrebne. Verjamem, da se bo vsaj toliko kritizirana praksa gotovo izboljšala, če bomo posredovali z združenimi močmi. Sicer pa menim, da je bila praksa že doslej odvisna od zanimanja vsakega posameznega štipendista. Če si molčal in samo delal, kar so ti dali prvi dan, mnogo novega pač nisi mogel izvedeti. Če pa si pokazal voljo, se je gotovo našel kdo, ki ti je bil pripravljen kaj pokazati, ali te naučiti.«

Andreja Ažman

Program kluba štipendistov Iskre Telematike

1. Na področju informiranja in obveščanja članov kluba bo potrebno preučiti možnost dopisovanja v tovarniško glasilo Telematika, katere en izvod naj bi prejemal vsak štipendist po pošti na dom.
2. Svoje člane seznanja z delovno organizacijo, njenimi splošnimi značilnostmi, sistemi, delom, samoupravljanjem in s problematiko strokovnega značaja, za katero se člani šolajo, oz. izobražujejo.
3. V okviru kluba štipendistov pod strokovnim vodstvom organizirajo obiske laboratorijev in tehničnih služb v DO.
4. V okviru službe za izobraževanje organizira strokovno izobraževanje pod enakimi pogoji, kot jih imajo drugi delavci (tečajji tujih jezikov, tečajji programiranja...).
5. Možnost uporabe literature iz strokovne knjižnice v DO.
6. Klub zbira sezname možnih tematskih področij za izdelavo diplomskih, seminarskih in raziskovalnih nalog.
7. V okviru možnosti poskuša dobiti prostor, kjer bi se štipendisti lahko zbirali in seznanjali s problematiko štipendistov.
8. Klub skrbi za vsebinsko zanimive počitniške prakse, kjer bi štipendisti imeli možnost v praksi uporabiti v šolah pridobljeno teoretično znanje.
9. Klub poskuša pridobiti čimveč delovnih praks v tujini.
10. Pogledali bomo možnosti za vključitev štipendistov za razna honorarna dela v DO, glede na potrebe DO in želje štipendistov.
11. S pomočjo kadrovske službe bomo aktivno spremljali štipendijsko politiko ter zasledovali spremembe na tem področju.
12. Aktivno bomo sodelovali z drugimi klubi štipendistov (klub štipendistov ISKRE KIBERNETIKE Kranj, klub štipendistov SOZD ISKRA ter koordinacijskim svetom ZSMS ISKRE TELEMATIKE).

**Naših
štirideset
let**

Piše:
Dušan Željeznov

Dežele SEV – novo Iskrino tržišče

Oktober 1975. leta se je sodelavec našega glasila pogovarjal z našim sobesednikom o prizadevanju Iskre, da bi svoje proizvode plasirala tudi na tako imenovano tržišče SEV, ali na tržišča vzhodnoevropskih socialističnih dežel s Sovjetsko zvezo na čelu. V tem času je namreč Iskri uspelo prodati tudi prvo telefonsko centralo tipu Metaconta Sovjetski zvezi, s tem pa je postalo aktualno tudi to veliko tržišče, vzhodno od nas. In v tem smislu, o odnosih med Iskro in tržišču SEV, je tekel spodaj ponatisnjeni pogovor.

V SEV se je vključila Iskra že, ko je, s to vzhodnoevropsko organizacijo začela sodelovati Jugoslavija. Elektronska grupacija se je vključila in začela sodelovati prva. Mi — tu mislim Jugoslavijo in s tem tudi Iskro — nismo pravi člani, pač pa lahko sodelujemo s SEV v vseh vprašanih, ki so na dnevnem redu. Seveda pa moramo za sodelovanje posebej izraziti željo. Možnost pa seveda tudi imamo, da sami predlagamo teme. Torej imamo poseben status.

Kljub temu, da že več kot deset let sodelujemo v SEV, se ne moremo pohvaliti, da bi na področju elektronike dosegli kakšne velike rezultate. Vzrok za to pripisujemo predvsem dejstvu, da sta se naša tehnika in tehnologija razvijali pod vplivom, ali v sodelovanju z zahodnimi, tehnologije v deželah SEV pa so bile do neke mere izolirane in so šle delno svojo pot. Na manjše rezultate sodelovanja pa je vplivalo tudi to, da se mi s specialnimi surovinami in reprovromaterialom preskrbujemo iz zahodnih virov, medtem ko dežele SEV surovine dobivajo v glavnem v Sovjetski zvezi.

Kljub temu, da v tehnično-tehnološkem pogledu sodelovanje zaostaja, pa beležimo v bilateralnih komercialnih odnosih z državami SEV precejšen napredek. S tem se nam odpirajo tudi velike možnosti tržišč SEV s približno 350 milijoni prebivalcev, ki so v nekaterih panogah v zaostanku v primerjavi z razviti deželami na zahodu, zato bi lahko v njih ustvarili več kot smo doslej.

Značilno za trg SEV je, da je tam manj možnosti za plasiranje blaga široke potrošnje, veliko več pa za prodajo izdelkov profesionalne elektronike.

Tako je na primer deficitarna proizvodnja izdelkov telekomunikacij. Kupna moč prebivalcev je namreč po eni strani za blago široke potrošnje regulirana, po drugi strani pa artikla široke potrošnje v teh deželah želijo proizvajati sami. Za dežele SEV prihajajo na področju široke potrošnje v poštev, kooperacijski posli, kajti kompenzirati želijo uvoz z izvozom.

Kakšni so splošni pogoji za sodelovanje z deželami SEV v naslednjem obdobju?

Ker organizacija SEV z vsem svojim delovanjem ni izpolnila vseh pričakovanj, so v teku že dlje časa razmišljanja o tem, kaj naj bi storili, da bi se gospodarski rezultati povečali. Predvsem ni ustrezno narasla medsebojna trgovina, pa tudi specializacij in kooperacij ni bilo dovolj izpeljanih. Videti pa je, da so prišli v deželah SEV do ugotovitve, da bo treba dati več poudarka konkretnim komercialnim odnosom in nanje navezovati ostala tehnična kooperacijska in specializacijska prizadevanja.

Tako so v deželah SEV začeli organizacijo nekakšnih mednarodnih organizacij, ki naj bi organizirale in koordinirale sodelovanje med deželami SEV po posameznih panogah.

Na področju kemije na primer že deluje »Interhim«, za področje elektrotehnike pa je tudi že ustanovljena organizacija »Interelektro.«

v katero se je vključila tudi Jugoslavija, ki jo bo v »Interelektro« predstavljalo jugoslovansko poslovno

zdrženje Jumel.

Seveda morajo vse tiste naše delovne organizacije, ki hočejo v okviru dežel SEV sodelovati na področju elektrotehnike, podpisati samoupravni sporazum.

Na podoben način bodo v okviru SEV formirali podobne mednarodne organizacije tudi za druga tehnična področja.

Če ocenjujemo Iskro po njenem širokem programu, menimo, da se bomo morali vključiti v več takih mednarodnih organizacij, namreč v vse tiste, na področju katerih bomo hoteli sodelovati. Te organizacije bodo zagotovo imele nekakšen monopol nad posli oz. bodo one aranžirale posle tako, da bo za morebitne aranžmaje mimo njih zelo malo manevrskega prostora.

Kakšne so naše konkretne sedanje poslovne akcije na tržiščih SEV?

Kar pogledjmo, kaj je aktualno prav zdaj! Od konkretnih poslov, poleg obstoječih, ki smo jih imeli že doslej, je znano, da je Iskra dosegla izredno priznanje s tem, ko je podpisala pogodbo za Metaconta s SZ in pogodbo za visokofrekvenčne prenosne sisteme za zveze na energetskih vodih.

Ocenjujemo, da je to lahko le vstopnica za mnogo večje posle v perspektivi, seveda, če bomo te dobave ustrezno, oz. dobro opravili.

Na področju široke potrošnje pa je v teku že izvajanje kooperacije s ČSSR, vendar je še prezgodaj, da bi ocenjevali kakšno perspektivo bo prinesla. Potencialne možnosti so predvsem na področju barvne televizije, saj je bil do zdaj glavni predmet te kooperacije TV sprejemnik »Minirama«.

Možnosti torej so, kako se bodo uresničile pa je v mnogočem

odvisno od naših kvalitet.

Kaj pa Iskri dela težave pri vključevanju v SEV in kakšne rešitve pripravlja?

Iskra ima tako, kot za ostali svet, v okviru Iskre Commerce organiziran region za dežele SEV, kar nekako ustreza njenemu komercialnemu nastopu. Glede na specifično sodelovanje s socialističnimi deželami SEV pa to seveda ni dovolj. Predvsem je naše sodelovanje v SEV premalo sistematično in to zlasti na tehnično-tehnološkem področju. Občasno sodelujejo naši delegirani posamezniki v sekcijah in komisijah SEV, kar pa iz že navedenih splošnih pogojev ni dalo kakšnih posebnih rezultatov.

Zdaj pripravljamo predlog za kompleksnejši nastop in boljše koordinacijo v sodelovanju s SEV. Predvsem se bomo skušali prilagoditi organizacijskim spremembam v SEV samem. Morali pa bomo paziti, da bomo v tem ne le racionalni, temveč tudi uspešni. Iskra se mora namreč zaradi svojega izredno širokega programa v organizacijo SEV vključevati le prek večjega števila njihovih specializiranih grupacij.

Kakšni so vaši splošni občutki ob sodelovanju s SEV?

Glede samega načina dela in ostalega bi lahko rekel le to, da se počutimo kot, da smo že aktivno vključeni v njihovo delo, vendar za zdaj skušamo zbrati čimveč informacij, ki jih potrebujemo, da bi se mogli tudi na tehničnem in ostalih področjih v deželah SEV čim lažje komercialno predstaviti in trajno sodelovati. Razumljivo je, da si prizadevamo na tržiščih SEV doseči kar največje prodajne učinke, tudi v dolgoročnem smislu.

Podlesnik zmagovalec »vikend turnirja«

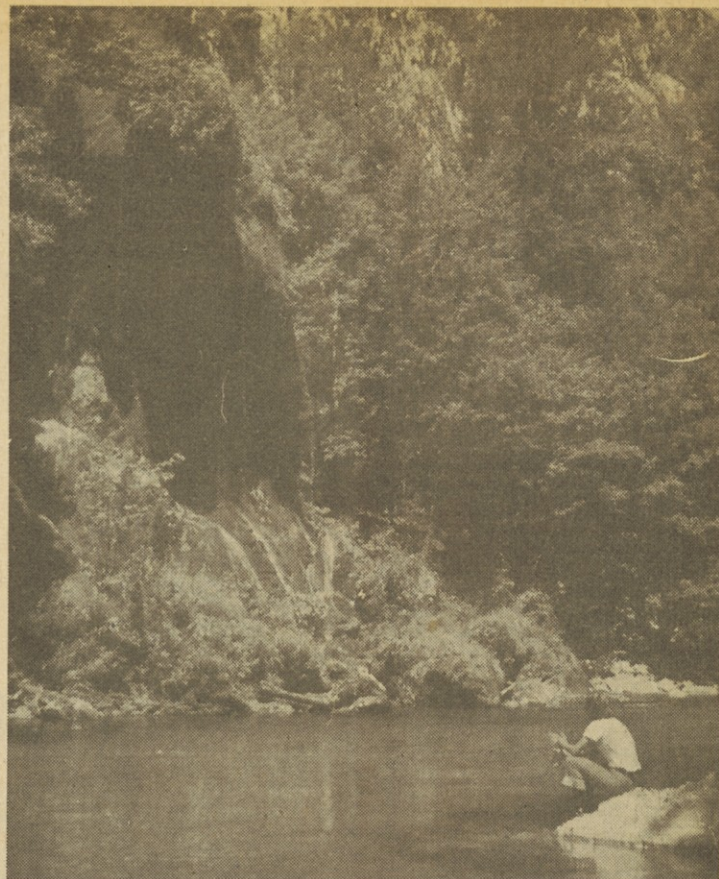

Šahovsko društvo Iskra AET Tolmin je organiziralo, drugi »vikend turnir«. Udeležilo se ga je 47 šahistov iz vse Slovenije. Končni vrsti red najboljših je bil: 1. Bogdan Podlesnik (MF), 2. Tomaž Navinšek (I), 3. Darko Antonijević (MK), 4. — 5. Silvo Bizjak (MK) in Brane Deželak (MK), 6. Mokorel (I), 7. Rozman (I), 8. Nardin (IV) 9. Janežič (II), 10. — 14. Škoberne (MK), Vodpivec (I), Rejc (0), Brezigar (II), 15. — 23. Bašič (I), Kostadinov (MK), Bevk (I), Djokič (II), Lojze Deželak (II), Kovač (MK), Kogoj (0), Krek (I), Freljih (III) itd. Tolmin tako postaja tretji večji center šahovske dejavnosti v Iskri. Prireditev bo tradicionalna. Pričakujejo še močnejšo udeležbo. Vsem šahistom in ostalim pa želimo uspešno novo leto 1987.

Oznake v oklepajih pomenijo šahovske kategorije: MF = mojster FIDE, MK = mojsterski kandidat, I = prva kategorija, II = druga kategorija itd. do 0 kar pomeni šahist brez kategorije.

Bogdan Brezigar

Kakšno bodečo nežo, osat bi podelil tem Tari-
nim varuhom! Pa ne samo zaradi denarja »za
nič«, tudi zaradi štiristo starih jurjev »vredno«
dovolilnico, ki je kar ustava v malem, nekaj
zakonik. Pri vsem tem se jim je v »delo« vtaknil
tudi tiskarsko škrt in tako sem namesto
»Dozvole« kupili »Dozovlo za čamce-kajake«.

In ta Dozovla ima nekako 7 zapovedi. Naj jih
na kratko povzamem. Dovolilnico velja samo
dva dni, za vsak naslednji dan zadrževanja v
kanjonu Tare pa je treba plačati še dodatno ta-
kso. Na čolnu je lahko največ 5 oseb, številko so
tudi izpisali, mi kajakaši pa smo seveda zato še
dodatno »odrti«. Obiskovalci pa morajo, piše
Dozovla, spoštovati naslednji red:

— prepovedano je »kampovanje i logoro-
vanje« piše med prepovedmi, žal pa jaz ne poz-
nam razlike med tema pojmomoma, taboriti pa dov-
olijo na treh krajih — v Lever Tari, Radovan Luki
in v Brštanovici,

— samo v teh treh krajih tudi dovolijo
kurjenje ognja,

— prepovedan je vsak ribolov brez dovolil-
nice,

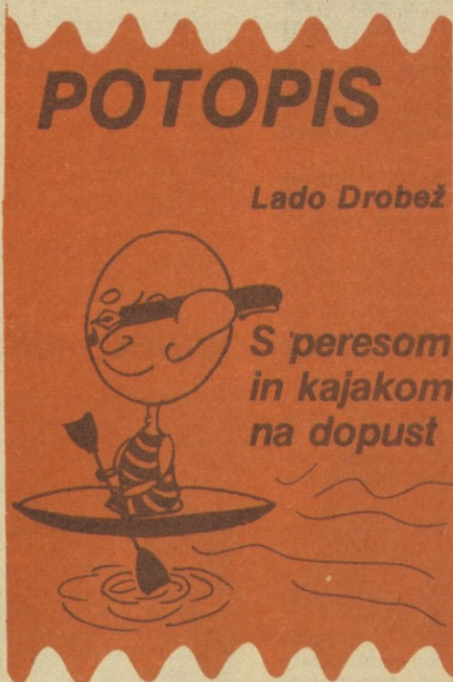
— če ne boste plačali dovolilnice, oz. takse, v
čolnu, oz. kajaku tudi ne boste smeli imeti ri-
biškega pribora in, verjemite, ali ne, fotoapara-
ta, oz. kamere, — no, najbolj logična in poce-
ni, je zadnja zapoved, ki prepoveduje odmeta-
vanje odpadkov.

Torej štiristo jurjev, plus vstopnica v durmitor-
ski narodni park, plus ribolovna dovolilnica, plus
taksa za slikanje da o stroških za kampiranje ne
govorim...

Kmalu bo 2.000 let, kar je bil izrečen pregovor:
»Dajte cesarju, kar je cesarjevega, dajte... nara-
vi za tisto, kar je ustvarila sama« pa je moj
dodatek.

Toda še enkrat naj poudarim, da pač to »rav-
banje« ne sme nikomur pokvariti vtisov s Tare.
Pripraviti se je treba tudi na to »specialiteto«.

V zvezi s temi dovolilnicami in vstopnicami

Od brzice do brzice

samo še tole: ne pozabite jih vzeti s seboj na
vodo. Zaradi žandarjev ne.

Torej start. Morda nasvet: kajakašem sve-
tujem, naj ne naredijo iste napake, kot sva jo s
prijateljem, ko sva plovbo po Tari začela v Spla-
višču, približno poldrugi kilometer proti toku,
od mostu na Djurdjevića Tari. Tam je začetek
splavarjenja, tudi večina kajakašev spušča tam
čolne v vodo, toda svetujem vam, da se z avtom

in čolnom odpravite vsaj deset, dvajset
kilometrov proti toku, torej po cesti proti
Mojkovcu.

Vodnik po Durmitorju in Tari omenja med
drugim ugoden dostop do vode blizu Bistrice na
poti proti zaselku Kaludra. To Bistrico sem v
potopisu že omenjal, saj je tamkaj nekakšen
motel, gostom pa priporočajo postrv iz Tare. V
Tari pa so velike postrvi:

Če ste kajakaš, kanuist, ali ljubitelj vožnje z
gumenjakom se torej odpravite na pot po Tari v
bližini Kaludra. Tam bomo tudi mi startali
prihodnje leto. In to res, čeprav omenja vodnik
več divjih brzic. Naj omenim samo sotesko
»Djavalji lazi«...

Probleme bomo imeli le v Splavišču, kjer je
Tara pregrajena z debli. Tudi zaradi pobiranja
različnih taks. Mislim na pregrado, ne na de-
narne probleme.

S prijateljem sva se torej odpravila na pot v
tem Splavišču, nekakšnem komercialnem tozdu
»delovne organizacije Tara«.

Ker se fotoaparata — službenega — nisem up-
al vzeti s seboj, namreč ne zna plavati in, ker v
nobenem primeru ne bi plačal takse za slikanje,
sem moral torej ta »foto« reporterski del zaupati
soprogi. Ker pa je kanjon kanjon, do omenjenih
treh »kampov i logorov« pa je mogoče priti le s
kakšnim večjim štirinožcem, je bila edina
priložnost, da naj žena slika takrat, ko bova pe-
ljala pod mostom na Djurdjevića Tari. Torej tis-
tih nekaj sto metrov niže.

Pa smo se ušтели. Tara je bila namreč prehitra,
stoenka pa prepočasna in propadel je »zgodov-
vinski« posnetek.

Res, Tara je zelo hitra. Nekjesem prebral, daje
njena poprečna hitrost okoli 20 kilometrov na
uro. Nekako tako hitro torej kot s kolesom. Toda
to je poprečna hitrost — ponekod divja tudi s 50
kilometri na uro, spet drugje pase umiri in skoraj
ustavi.

No, takrat, ko se ustavi je približno tako hitra,
kot Sava nad Tacnom. (Se nadaljuje)

Noči v črnem satenu

Najdaljša, najteže pričakovana, najbolj obetavna in sploh naj — noč je pred nami. Ne glede na to, kje jo bomo preživele, vanjo vnašamo polno upanj, odločnosti, skritih želja in vzvišenih občutkov. Prav zato, doma, ali v planinskem domu, pri prijateljih, ali v hotelski sali, povsod želimo biti lepi, urejeni, negovani, spočiti in svečanega videza, da bomo všeč tako sebi, kot tudi drugim, da bi to noč odhajajoči noči starega leta privedle ustrezno slovo, novemu letu pa šarmantni sprejem.

Mnogo truda smo posvetili sebi, mnogo časa in mnogo domišljije je bilo angažirane, da bi ta velika predstava lahko bila zares GALA.

Obleka:

Veliko smo letos že pisali o modi. Moda letošnje zadnje noči bo vsekakor svetleča, usnjena, volnena ali vsaj strogo elegantna. Bluze in krila so zelo priljubljena oblačila čez leto, lahko ju oblečete tudi to noč. Bluza naj bo svetleča: črna, satenasta, drugih barv, ali zlata, da se le svetlika čarobno, tako najsveti ta zadnja noč. Krilo je lahko plisirano, široko usnjeno, ozko in daljše, kakršno pač, le da je temnejše. Spet lahko oblečete večerno obleko z dodatki peres, dragih svetlečih kamnov pa tudi globok dekolte spet privlači.

Pomembnejše od obleke, ki ste jo za ta večer gotovo že izbrale pa je ob tej priložnosti spregovoriti o detajlih. Prav ti detajli namreč dajo lepemu videzu zadnji sijaj, obogatijo ga prefinjenostjo in ga naredijo atraktivnega. Poglejmo:

za obleko, ki ostane brez modnih dodatkov, rečemo, da je kot jed brez okusa; lahko jo jemo, vendar ne prija. Tudi če boste oblekle najlepšo obleko, najsvečanейše oblačilo — vedno bo nekaj manjkalo. Zato svojo eleganco osmislite, dodajte ji ustrezen moden dodatek. Prav tako, kot morajo dolge noge, ki pokukajo skoz prerez dolgega krila, morajo biti okronane z mojstrsko izbranimi salonarji, tako v pasu skoraj vedno manjka privlačni pas, na roki zapestnica, ali torbica iz žameta, ali svetlečega materiala in druge vedno lepe drobne malenkosti.

Moškim so ustrezni diskretni dodatki: manšetni gumbi, igla za kravato, ekstravagantni bel robček v gornjem žepku so pravi okras elegantnega moškega.

Bližajo se prazniki. Najdaljša noč prinaša s seboj ne le najteže pričakovano polnoč, temveč tudi vrsto skrbi. Tako se moramo, če-jo želimo prijetno preživeti, že vnaprej nanjo dobro pripraviti.

Kaj vse bi veljalo pripraviti vnaprej? Predvsem darila, ki jih običajno izmenjamo prav v noči sami, lahko pa si jih, seveda, izmenjamo tudi na sam novoletni dan.

Najprej bomo poiskale darila za naše najmlajše. Zanimive igračke iz pliša so spet zelo moderne. Česa vse ne najdemo narejenega iz tega mehkega in otrokom tako priljubljenega materiala. Medvedke, psičke, muce, z lepimi modrimi očki pa papige in pink panterje. Hvaležne so te igračke predvsem za vse tisti, ki ste spretne in se jih boste lotile same. Malčkom boste tem gotovo zelo ustregle. Zanje bi

bile zanimive punčka Barbi pa lego kocke — v naših trgovinah dobite zelo lično izdelane tudi kocke z nalepkami Štrumpfov, ki se jih malčki še posebej razveselijo.

Za malo večje pridejo v poštev igračke: avtomobilčki pa najrazličnejše igre — na primer šah, domino in drugo. Šolarji bodo veseli tudi mikroskopa, fotoaparata, ali plošče, kasete in igrice za domači računalnik. Vsekakor ne manjka možnosti, če le nišo predrage za naš žep.

In kaj bomo podarile možu? Morda lep vžigalnik? Pepelnik, ali novo cigaretnico? Ali pa nov barometer? Če je morda v zadnjem času izrazil željo, bi mu podarili novo nalično pero, ki ima še vedno pomembno mesto v moževi osebni torbici. Ustrezne in zelo lične so tudi mapa za mizo iz usnja, ali povsem lepega in predvsem cenenejšega skaja.

Približno enako drag bi bil tudi ovitek za potni list in za čekovno knjižico nekoliko dražja pa vedno zaželena pa lepa torba za službo, ali ročna torbica.

Ustrezna zanj je tudi namizna elektronska ura, če pa ste imeli namen kmalu poseči po novem programu Iskrinih TV in radio aparatov pa so le-ti vsekakor tudi izjemno in lepo darilo za vsakogar. Ustrezno bo tudi ročno orodje (Iskra ima lepe komplete). Seveda zanj še vedno pride v poštev tudi lepa kravata, šal, ali rokavice, da jih le najdete v ustreznih, modernih materialih in barvah.

In kaj boste podarili njej? Poleg dragih in lepih izdelkov iz zlata bi bile dobrodošle tudi lepe rute, dobra kozmetika, kakovosten parfen, ali pa vedno lepe skledice iz kristalnega stekla in mnogo cenejši, ne pa tudi manj lepi izdelki iz motnega stekla s stiliziranim vzorcem. Tudi pribor za fonde je vse bolj v uporabi in tudi ta bi bil lahko lepo darilo.

Modni dodatki, kod znanilci okusa, ni treba pa so vedno tudi statusni simboli. Ni namreč potrebno, da so zlati, ali okrašeni s pravimi dragimi kamni. Lahko so tudi šmuk, običajne steklene perle delujejo lahko prav tako učinkovito kot prave. Retro-moda je vrnila vrednost in dostojanstvo predmetom iz bakelita in kovinam.

Skratka: dodajte svojemu videzu nekaj tega »nekaj več!« pa boste zablesteli v polnem sijaju. Te, ki jih predlagamo, lahko najdete v naših trgovinah. Pa srečno!

Kako zaviti darila?

Ni okusno, da darovano poklanjamo naprej.

Darila morajo biti v skladu z vašimi možnostmi. Če je darilo predragoceno, se bo darovani neugodno počutili, nastaja pa tudi problem revanše.

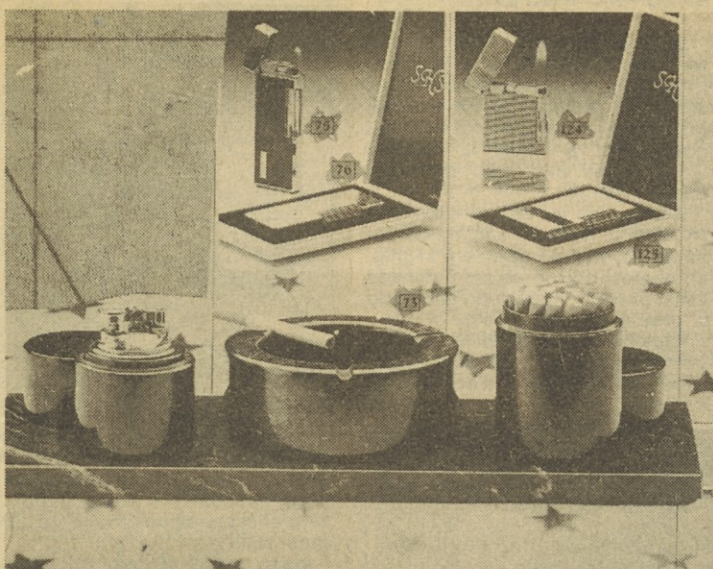
Pretirano drago darilo, prinese no gospodinjini ob nekem povabilu, bo zmanjšal vrednost drugih daril, ki so jih prinesli tisti, ki po finančnih možnostih zaostajajo za vami.

Darilo ni treba da je drago, mora pa služiti nekemu namenu in biti okusno.

Nogavice, čevlje, perilo smete darovati le najožjim, intimnim prijateljem, ali najožji družini.

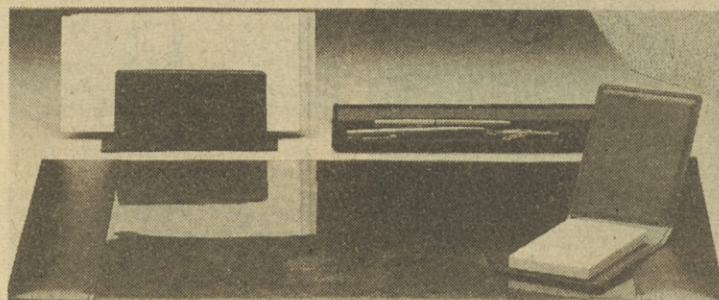
Ne kupujte kiča, ker je to dokaz slabega okusa. Kupujte darila tako, kot da jih kupujete zase. Če pa ne veste, kaj bi nekemu podarili, podarite cvetje in nikoli ne boste zgrahili. Če kupujete KNJIGO ali

GRAMOFONSKO PLOŠČO, se prej pozaimajte, ali je ta, ki mu bo namenjena, že nima. V knjigi na prvi strani vpišite datum, kakšno ljubezno besedo in se podpišite. Prav tako se lahko podpišete na ovojnici gramofonske plošče.

Darilo mora biti lepo zavito in aranžirano, cena pa odstranjena. Ko darilo prejmete, ga morate

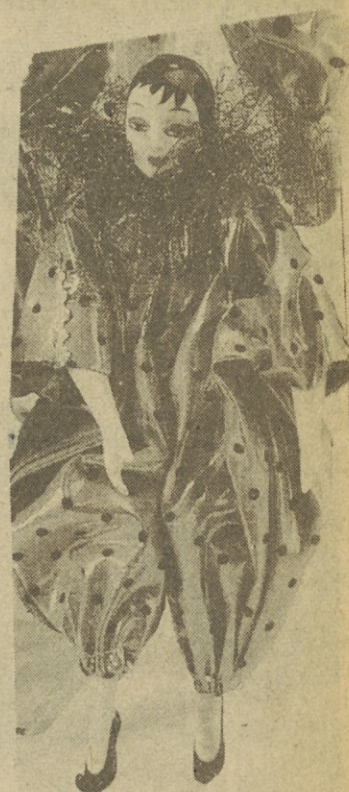
odviti še pred darovalcem, ga pogledati in izraziti svoje veselje. Če vam nekdo, za katerega veste, da je siromašen, prinese cvetje, ali drugo darilo, se mu hvaležno za-

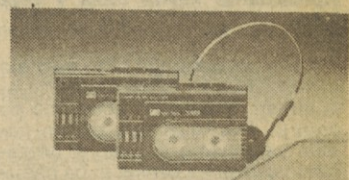
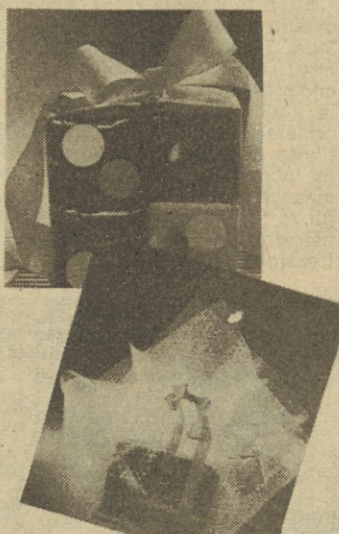
hvalite in nikar ne recite: »Ni bilo treba...« ali »Zakaj ste...«

Ko prejmete cvetje, ga takoj razvežite in postavite v vazo z vodo. Cvetje lahko pošljete prej, preden pridete v goste, da bi ga gospodinja brez nervoze lahko postavila v vazo. Običaj je, da darujemo neparno število cvetov. Nikoli pa ne boste zgrešili, če boste prinesli samo en cvet.

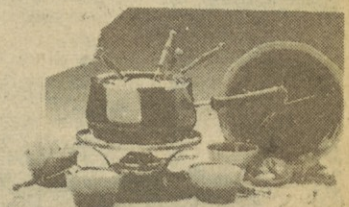
Nikoli ne darujte umetnega cvet-

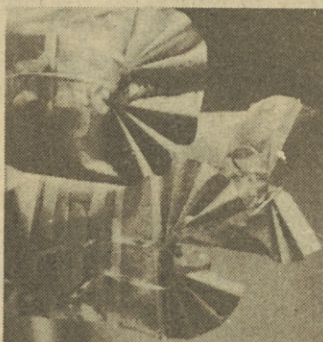
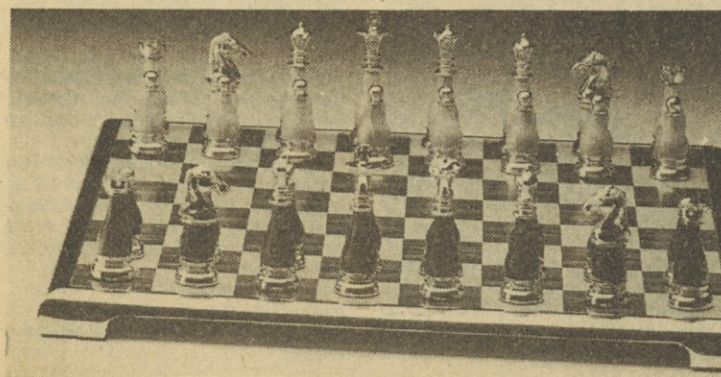
kar ne predajte pred drugimi, da drugih ne bi razžalostili.

Če si nekdo od prijateljev v vaši prisotnosti nekaj zaželi, si to zapomnite in, ko je to mogoče, izpolnite. Male pozornosti vzdružujejo velika prijateljstva!

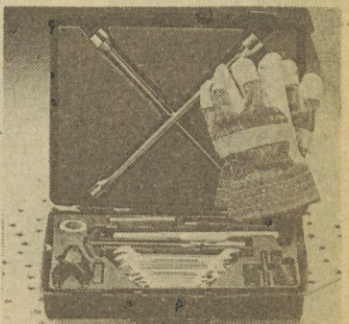

Če vam darilo ni všeč, ne smete darovalcu tega pokazati, ker je on zagotovo imel dober namen — to pa je že darilo!

ja, četudi je res, da je danes kot dekoracija stanovanjem zelo moderno.

Če ste med prijatelji prinesli samo za enega dar s poti, mu ga ni-

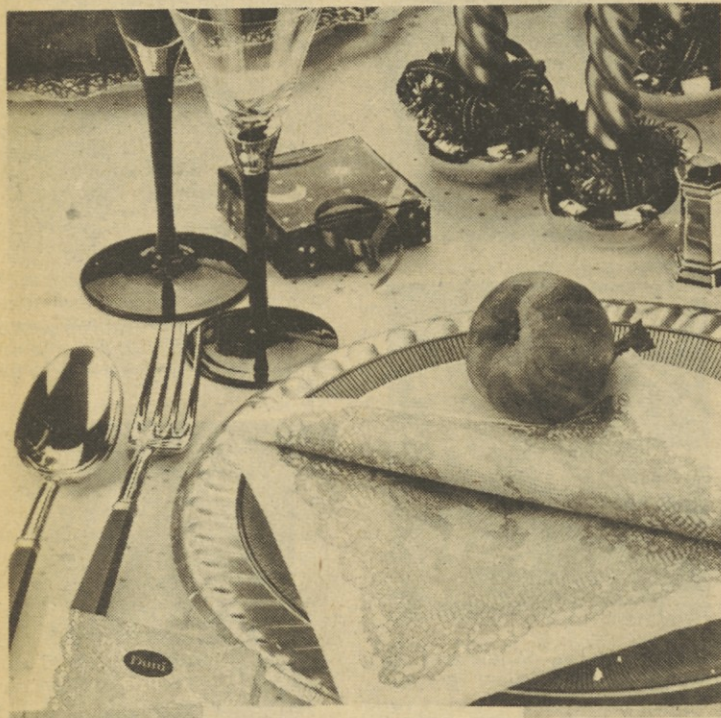
Za dekoriranje

Romantična kavna miza v roza barvi

Kadar se pogrinjki hitro menjajo in naj bi miza kljub temu vznemirjala strasti, enostavno posezimo po papirju. Pogrinjalo za takšen namen pripravimo iz vnaprej urezanih in ustreznih serviet in pa papirnih krožnikov za podstavke. Tik pred prihodom, gostov zraven položimo še šopek cvetja.

Praznična harmonija

So ure v letu, ki jih štejem dvojnjo. Vsepovsod nam diha svetloba. Tedaj je praznično tudi na mizi. Tedaj uporabimo za dekoracijo serviete iz najlepšega materiala, k njim pa pridamo še sveče, ki pričarajo ubrani mir in praznično tihoto. Za takšne priložnosti, seveda, poskrbimo dovolj zgodaj tudi mesece vnaprej, da najdemo na trgu za takšne posebne priložnosti ustrezne in našemu okusu ustrezajoče serviete.

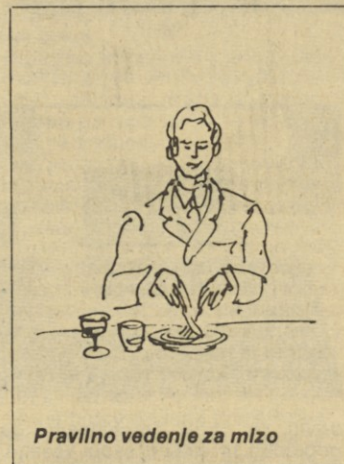
KAKO PRAVILNO JEMO?

Juhu jemo z veliko žlico. Pri tem ne srkamo preglasno in ne drobimo vanjo kruha. Če je servirana v skodelici, je lahko že na mizi, ko gosti sedejo. Juhu v krožnike deli gospodinja pri mizi iz jušnika. Dober okus juhi dajo tudi prej ogreti krožniki.

Kruha, ki je že narezan, ne režemo z nožem, ampak ga lomimo. Izjeme so obloženi kruhki, ali namazan kruh, ki se, če je kos velik, prereže, koščke pa jemljemo s prsti in dajemo v usta.

Čips smete jesti kar z rokami, postrežete pa ga k pijači pred kosilom, ali večerjo, ustreza tudi za koktejle.

Petršilj, redkvice, kumarice itd., s čimer okrasimo posamezne jedi, lahko vzamemo s prsti.

Pravilno vedenje za mizo

Mehko kuhana jajca, servirana na stojalcu, odpiramo z žličko in nikoli z nožem in tudi jemo jih z žličko.

Pražena jajca jemo samo z vilicami.

Za jajca ni ustrezen srebrni pribor.

Trdo kuhana jajca — oluščena, jemo z roko.

Jajca na oko jemo z vilicami.

Perutnino jemo z vilicami in nožem. Če smo v intimnem krogu, jemljemo s prsti, toda tedaj gospodinja postavi na mizo posodico s toplo vodo, v kateri operemo prste. Kosti odlagamo na rob krožnika.

Pražene piščance lahko jemo z roko.

Krompir jemo z vilicami in ga ne smemo rezati z noži.

Svaljke, cmoke in druge kuhane močnata jedila jemo z vilicami.

Makarone in špagete jemo z vilicami, pri tem pa si pomagamo tudi z žlico.

Hrenovke jemo z roko.

Krofe jemo z roko.

Ribe jemo z vilicami in si pomagamo s koščki kruha, če nimamo ribjega pribora.

Pašteto jemo z vilicami.

Lignje (kalamare), jegulje, sipe in dimljene ribe jemo, za razliko od drugih rib, z vilicami in nožem.

Žilčinke jemo samo z vilicami.

Cmokov nikoli ne režemo z nožem.

Palačinke jemo z vilicami.

Kompot jemo s srednjo desертno žličko.

Sendviče jemljemo z roko. Če so veliki jih prerežemo in jih nato po kosih z roko dajemo v usta.

Neprijetno je po jedi odriniti krožnik

Šparglje jemo z roko, ni pa napačno, če jih jeste tudi z vilicami. Če jih jeste z rokami, morate na mizo servirati skodelico s toplo vodo, v skodelici pa rezino limone (za umivanje rok).

Meso jemo z vilicami in nožem. **Jabolka in hruške** oluščimo, razrežemo in jemo z roko.

Češnje: koščice dajemo diskretno v roko in na krožnik.

Kreme jemo s srednjo desертno žličko.

Torte jemo z malo vilico, ali srednjo desертno žličko, če so mehke, suho pecivo pa jemljemo z roko.

Na splošno za hrano lahko postavimo pravilo: kar najmanj uporabljati nož, več vilice in srednjo desертno žličko, za kavo, čokolado in čaj pa malo žličko.

Krompirjeva juha s paradižnikom

2 stroka česna
500 gramov krompirja
1 velika doza paradižnika
1/2 omake (instant)
žlahtnosladka paprika, sol, sveže mlet poper,
1/2 zajemalke stolčene smetane
1/2 povezi bazilike
Kuhati 15 minut zmečkan česen, kocke krompirja, paradižnik. Dodati papriko, sol in poper. Otrdelo smetano pomešati s lističi bazilike in pokriti juho (30 minut).

Ta recept je preračunan na štiri porcije in vsebuje: beljaka 23 g, masti 43 g, ogljikovih hidratov 98 g, 866 kalorij, oz. 3625 jouleov, na porcijo približno 220 kalorij, oz. 921 jouleov.

Srčkov sladki sir

500 g moke, 1 paketek suhega kvasa,

1 čajno žličko sladkorja, 1 čajno žličko soli,
70 g masla, ali margarine,
približno 1/2 litra mleka,
250 g skute (20%), 2 jajci
100 g gauda sira, 3 jedilne žlice
žemljinih drobtinic,
2 paketka zelenjavne mešanice,
sol, sveže zmlat poper,
50 g nasekanih lešnikov.

Zmešajte moko, suho dražejo in sol. Dodamo mehko mast in mleko. Mesite z mesilno ročno potresilko, nato z rokami gnetemo do gladkega testa. Pustimo na toplem mestu, dokler se testo skoraj podvoji. Za polnilo uporabimo jajca, nariban sir, žemljine drobtinice in zelje. Dodamo sol in poper. Testo spet pregnetemo in zvijemo v pravi kot (30 x 40). Polnilo premažemo in potresemo z lešniki. Zavijemo in narežemo 3,5 cm rezine. Nagosto jih položimo drugo poleg druge v namaščeno posodo. Vstavimo v pečico, nastavimo na 200 stopinj in pustimo peči okrog 55 minut (Rabimo brez čakalnega časa, 30 minut).

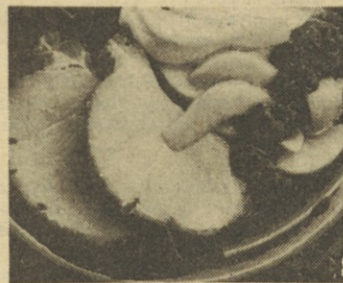
Italijanska velika rulada (potrebujemo 2 uri časa)

1. velik zrezek telečjega mesa (okrog 500 g; mesar naj nam nareže meso za veliko rulado)
1 citrono
so, sveže zmlat poper,
2 povezka peteršilja, 1 pest žajblja,
75 g sveže naribanega parmezanovega sira,
3 jedilne žlice olivnega olja, 2 stroka česna, 2 čebuli,
100 g parmašunke, 3 jedilne žlice olja,

3/8 litra belega vina (nadomestek omake/juhe),

1 dozo paradižnika (70 g),
1 kozarec kreme fraiche (75 g)

Na rezine narezano meso razmaknemo in nakapamo s citronsko omako. Nasolimo in popopravimo. Zmešamo narezan peteršilj, žajbelj, parmezanov sir, olivno olje, stisnjen strok česna in kose čebule. Namažemo s tem meso. Obložimo s parmezanovim sirom. Meso zvijemo in povežemo v povez za kuhanje. Obračamo v vročem olju in popečemo do rjave barve. Dodamo vino in paradižnik. Pustimo, da se pokrito praži 40 minut, nato meso vzamemo ven. Praženec prelijemo s kremo fraiche. Solimo in popopravimo.

Kot da bi imeli kos divjačine:
Vseposod so našpikane nageljnovi klinčki. K dišečemu mesu sodijo tudi klasični divjinski dodatki, kot tukaj popečene hruške s cimetom in nagradno učinkujočim jagodovim kompotom. Pečenka ima ob tem tudi okus hladu.

Sočna pečenka, ki spominja na bogato blagajno, je z lešniki, paradižnikom popražena v galeriji zele. Za praznike bi lahko spekli kaj podobnega. Vsačvrstna vročica se bo itak prilegla, saj se bo vse še prekmalu ohladilo in osušilo.

Kostanjev led (potrebujemo 20 min časa čakalni čas)

3 jajčne rumenjake,
1 vanilijev strok,
1/8 l mleka,
1 dozo jedilnega kostanja (maroni; 285 g)

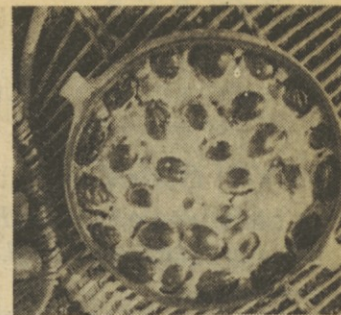
1 žlico upenjene smetane (250 g),
1 jedilno žlico ruma (eventuelno opustiti po lastnem okusu),
6 jedilnih žlic čokoladne omake.

Raztepemo rumenjake, nastrgano vanilijo, sladkor in mleko. Po mesenju razgrejemo, vendar ne pustimo, da bi prišlo do kuhanja. Povsem ohladimo. Očistimo odpadle kostanjeve drobce in povlečemo pod jajčno kremo. Nadenemo 200 ccm smetane in privzdignemo. Krema lahko razokusimo z rumom. Napolnimo skledo in postavimo za okrog štiri ure v hladilnik. Led otresemo, da ostane kot krema. Za serviranje oblikujemo sladoleadne kroglice. Vstavimo v kozarce. Potresemo s čokoladnim sokom in s preostalo upenjeno smetano in vlijemo čez led.

FRANCOSKI KOLAČ S SLIVAMI

Priprave:

3 jajca, 3 žlice sladkorja, malo soli, 3 žlice moke, 5 dl mleka, 1—2 žlici ruma, 50 dag manjših zrelih

sliv, 1 vanilijin sladkor, maslo za pekač. Stepite cela jajca dodajte sladkor in sol in tolcite toliko časa, da dobite gladko penasto zmes. Med mešanjem vmešajte moko, mleko, rum, opranim slivam izdvojite koščice. Ognjevarno posodo dobro namastite, položite vanjo tanko plast testa, naložite nanjo slive in zalijte s preostalim testom. Pecite 30 minut na srednji temperaturi, potresite z vanilijevim sladkorjem, povečajte toploto v pečici in pecite še 10 — 15 minut. Pecivo postrezite hladno. Lahko ga še osladkate, odvisno od sladkosti sliv.

V času zimskih počitnic Smučanje za šolarje

V času zimskih šolskih počitnic bo tudi letos organizirano smučanje za šoloobvezne otroke od 7. leta dalje. V prvem tednu bo to: od 26. 1. — 30. 1. 1987, (v drugem tednu pa: od 2. 2. — 6. 2. 1987, **če bo dovolj prijavl**) v Kranjski gori.

Zeleno je, da otrok obvlada osnovno znanje smučanja. V primeru, da je otrok mlajši od 7 let, bodo morali na smučanju biti prisotni tudi starši.

Tečaja (učenje) smučanja za popolne začetnike letos ne bo.

Avtobus bo otroke vozil vsak dan iz Ljubljane v Kranjsko goro in nazaj. Ob 7. bo avtobus odpeljal izpred poslovne stavbe Iskra Avtomatika na Kotnikovi 6, nato se bo ustavil ob 7.10 pred hotelom Kompas na Miklošičevi cesti, potem pa še ob 7.30 pred poslovno stavbo Integrala na Celovški cesti.

Vračal se bo po naslednji poti: najprej se bo ustavil pred poslovno stavbo Integrala, nato pa (med cca 17. in 18. uro) pred poslovno stavbo Iskra-Avtomatika na Kotnikovi 6.

Skušali bomo organizirati tudi shranjevanje smuči in pancrjev. Otroci bodo smučali pod strokovnim nadzorstvom smučarskih vaditeljev.

CENA — za 5 dni je 29.500. — din vključuje: prevoz, enolončnico, smučarsko vozovnico in varstvo (smučarske vaditelje).

Prijave bo od 17. 12. 1986 in vse do polne zasedenosti, sprejemala Služba za družbeni standard, Stegne 15 b (objekt D), vendar najkasneje do 10. 1. 1987.

Ob prijavi boste vplačali akontacijo v višini 15.000. — din, drugi obrok v višini 14.500. — din pa najpozneje do 18. 2. 1987 (po tem datumu zaračunavamo zakonske zamudne obresti).

SMUČARSKI POZDRAVI!

Iskra-Avtomatika, DSSZ
Področje za kadrovske zadeve
Služba za družbeni standard

1 Iskra—Baterije Zmaj
Industrija baterij in svetilk, n. sol. o.,
61000 Ljubljana, Stegne 23

Javni natečaj

za oblikovanje temeljnih elementov vizualne identitete in zaščitnega znaka

Pogoji natečaja:

- na natečaj se lahko prijavijo vsi državljani SFRJ (posamezniki, ali skupine)
- udeleženci natečaja morajo oblikovati elemente vizualne identitete, skladno s projektno izvedbo in vsebino natečaja
- prvo nagrajeno delo bomo uporabili za vizuelni izgled izdelkov in firme
- zainteresirani bodo dobili v tajnistvu DO vse podatke, ki služijo za izdelavo projekta

Vsebina natečaja:

- elementi vizuelne identitete
- razpoznavni znak
- razpoznavni napis
- tipografija
- sistem barv

Projektna izvedba:

operativno-projektna izvedba obsega izdelavo idejnih rešitev za razpoznavni znak na izdelkih v besedi in risbi ZMAJA — znak je lahko enobarven, oz. največ dvobarven. Določiti je potrebno sistem barv in medsebojne odnose razpoznavnega znaka in razpoznavnega napisu.

1. Razpoznavni znak

idejna rešitev mora biti izvedena na bateriji R 20 — amerikanki —
Predstaviteljev znaka: — pozitiv

- negativ
- tehnične risbe znaka
- znak v barvi
- enobarvna verzija znaka
- možnost povečave, ali pomanjšanja

2. Razpoznavni napis

Zmaj

- Predstaviteljev: — pozitiv
— negativ
— tehnična risba

Predstaviti morate odnos razpoznavnega znaka in razpoznavnega napisu v štirih velikostih. Razpoznavni napis izvedite v latinici.

3. Tipografija

Predvideti morate tipografijo obstoječih tipografskih modelov latinskih črk

4. Sistem črk

avtor idejnega projekta mora predvideti tudi sistem barv, ki ga bodo uporabili za elemente vizualne identifikacije. Avtor mora poslati obsežno pisno obrazložitev svojega projekta v treh izvodih. Udeleženc natečaja mora projekt obvezno označiti s šifro v gornjem kotu lista, katero pa priloži v posebni zapečateni ovojnici s podatki o avtorju in vseh drugih elementih, ki so pogoj natečaja.

Rok:

- natečaj se zaključi v 20 dneh po objavi (velja poštni pečat tega dne)
- dela predložite osebno, ali pošljite priporočeno na naslov: ISKRA — industrija baterij ZMAJ, 61000 LJUBLJANA, Stegne 23 — KOMISIJI ZA RAZPIS NATEČAJA
- izid bo objavljen v 20 dneh po zaključku natečaja v glasilih javnega obveščanja
- nenagrajene projekte bodo na zahtevo avtorjev vrnili v 45 dneh po zaključku natečaja

Izbor projektov:

Komisijo za izbor projektov bo določil programski svet DO ZMAJ, ki bo sestavljena iz predstavnikov DO in zunanjih članov s področja grafičnega oblikovanja, vizualnih in tržnih komunikacij.

Izbor projektov se ocenjuje po kriterijih:

- kriterij kakovosti (celovitost gradiva)
- kriterij aplikativnosti (izdelčna skupina, embalaža, druga oprema)
- kriterij ekonomičnosti
- kriterij tipičnosti — tradicionalnosti
- kriterij estetske vrednosti
- kriterij tehnološke primernosti

Nagrade:

- Prva nagrada: 300.000 din
  - Druga nagrada: 200.000 din
  - Tretja nagrada: 100.000 din
- Poleg nagrad lahko komisija dodeli posebna priznanja. Posebno izvirni projekt lahko prejme dodatno nagrado v višini — 100.000 din. Nagrajene idejne rešitve ostanejo po natečaju v lasti DO.

Oprema projektov

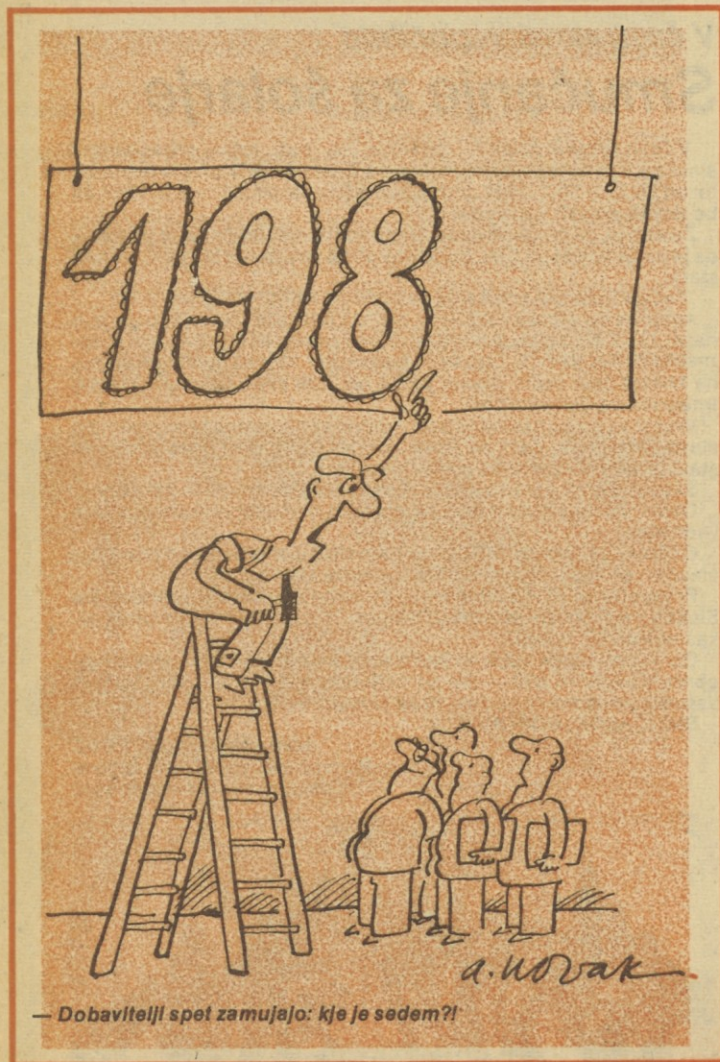
1. Vsak list projekta mora biti na trdem papirju A3 formata, označen s šifro v gornjem desnem kotu
2. Projekt mora biti dobro zapakiran, da ne pride do poškodb
3. V posebni ovojnici naj avtor predloži šifro, s katero je označen idejni projekt ter izjave o avtorstvu
4. Projektu mora avtor priložiti tekstualno pojasnilo predložene rešitve
5. Za pošiljanje po pošti (priporočeno) mora avtor zaradi zagotovitve anonimnosti dati ovojnico s projektom in prilogami še v drugo ovojnico, ki se pri prejemu pošiljke uniči.

Opravičilo

Na 13. strani 44. številke Iskre se nam je v predzadnjem odstavku članka Ekonomika izdelkov in tehnološko prestrukturiranje vrnila neljuba napaka, namesto ... programih našega poljskega sistema je pravilno ... programih našega šolskega sistema. Za neljubo napako se opravičujemo!

Mali oglasi

Pozivam vse lastnike računalnega AMSTRAD/SCHNEIDER CPC 464/664/6128. Vam ISKRAŠEM ponujam posebno ugodnost komplete 12 do 15 programov po ceni 2000.— din v katero je vračunana cena kasete, katalog in prština. V tem tednu je novost poseben komplet supersvežih programov iz Angleške računalniške scene, za katere vam bodo prijatelji s spektrumi in komodorji zelo zavidali! Kličite na telefon: 061/347-283.

— Dobavitelji spet zamujaajo: kje je sedem?!